

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

Predplatná cena:
 Na celý rok . . . . . 2 zl. — kr.
 Na pol roka . . . . . 1 „ — „
 Na štvrt roka . . . . . — 50 „
 Jednotlivé číslo 3 kr.

Vychodí každú nedeľu.
 Zodpovedný redaktor a vydavateľ:
VIKTOR HORNÝANSZKY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti,
 VI. okr., Aradi-utca 14.
 Sem sa majú posielat predplatky a dopisy.
 Nevyplatené listy sa neprijímajú.

Slávnosti na pamiatku smrti Petőfiho.

Horniaky a priemysel.

Minister obchodu Alexander Hegedüs cestoval minulý týždeň po Horniakoch, aby si obzrel tamejšie väčšie priemyselné závody a zároveň aby skúmal tamejšie pomery, či by sa kde mohli a prípadne také priemyselné závody založiť. Veľmi dobrý znak je pre Horniaky, že minister Hegedüs chcúc priemysel napomôcť, v prvom rade prezkušal hornovidiacke stolice, tie precestoval a na vlastné oči sa presvedčil, nakoľko sú využívané hornovidiacke prajné pomery v prospech priemyslu; na vlastné oči videl, čo by sa tam všetko ešte dalo spraviť, len keby bolo podujímavého ducha a dostatočného kapitálu.

A čo videl minister na tejto svojej ceste? To, že je Horné Uhorsko dnes macošský vidiek, jehož obyvateľstvo biedu trie a následkom toho náchylné je k vyvandrovaniu. Na celom okrseleku zeme ale na takýchto, našim Horniakom podobných vidiekoch shtotovujú najdrahocenejšie priemyselné kúsky. Nevypustošené lesy sú samy veľký poklad, pod neúrodnými bralami a skalinami skrývajú sa sily a drahocennosti. Taký človek, ktorý sa živí ovseným chlebom je najvytrvalejší robotník. Potoky, ktoré rozvodnené časom soberajú chudobné chalupy obyvateľov a slabú úrodu chudých zemí, poskytujú k priemyselným zárodom neoceniteľné sily. Čím je niektorý vidiek pustejší a čím je zem macošskejšia, tým sa lepšie hodí pre priemyselné závody už len aj preto, lebo sa takéto vidiek k inému nehodí.

Celkom prirodzené je to podelenie, aby Dolnozemska žilo zo svojich žirných polí, kdežto skalnaté Horniaky majú prevádzať priemysel. A skutočne čo priemyslu je u nás, ten je na Horniakoch. Lenže je to všetko málo, čo sa u nás dosiaľ cieľom pozdvihnutia priemyslu vykonalo. Keď kto cestuje po Horniakoch, môže chodiť celé dni, kým natrafi na nejakú fabriku. Celkom inakšie to vyzera v hôrnatých krajoch iných štátov. Tu je na príklad Švajciarsko. Krajinka táto je na úrodné polia tak chudobná, jako snáď žiadna iná zem v Európe a predsa sa jej obyvatelia dobre majú, lebo u nich prekvitá priemysel. To samé vidíme aj v tých krajoch Rakúska, kde niet poľa k obrábaniu, všade tam je nanajvýš vyvinutý priemysel a kupectvo. Lenže tam vidíme iný obraz povedľa potokov a riek, než u nás. Tam aj sebe menšia voda ženie nejaký stroj, u nás naše horné potoky tečú bez toho, aby nejaký stroj hnaly.

Nemožno ale povedať, že sa u nás v Uhorsku nič nevykonalo v prospech priemyslu, žeby sa nestavaly, nezakladaly fabriky, lenže čo sa v tomto obore dialo, to sa stalo zväčša na okolí hlavného mesta Budapešti. Slavnej pamäti minister Baross chcel, aby Budapešť bola skvelá, bo-

hatá, mohutná. Každý jeho politický čin, smeroval k uskutočneniu tejto myšlienky. A železná ruka jeho a nezlomná vytrvalosť aj previedla, čo si jeho veľký um predsavzal. Budapešť je dnes svetové mesto, má paláce, má obchod, má priemysel, všetko sa tu sosústredňuje. Tým ale, že sa v Budapešti všetko sosústredňuje, že všetko len sem uteká, lebo každý človek to čaká, že tu ľahko zbohatne, vyžitie tu veľmi zdrazilo. Dnes v Budapešti panuje taká drahota, jakú najdeme len vo veľmi málo mestách Europy. Práve preto je tu život fabrických robotníkov veľmi trpký. Dielne, fabriky zle platia robotníkov, lebo následkom veľkej konkurencie musia priemyselné výrobky čo možno najlacnejšie na trh prinášať, jak chcú, aby mali odbyť. Keď je fabrika prinútená lacno dávať svoje výrobky, tak ani pri najlepšej vôli nenie vstave robotníkom takú mzdu dávať, aby z tej nielen slušne mohli vyžiť, lež aby si aj niečo odložili na krušnejšie časy.

Už sama táto okolnosť mimovoľne odkazuje nás k tomu, aby sme tedy fabriky zakladali tam, kde sú lacnejšie pomery. A v tomto ohľade na prvom mieste stoja naše Horniaky. Pracovných síl je tam nazbyt, natoľko, že sa rozchodia po celom svete za zárobkom. Prirodzené sily tiež nachádzame všade, je tam riek a potokov až nazbyt, ktoré by hnaly stroje. Aj úrodných polí je natoľko, že sa na nich urodí všetko to, čo by robotníci spotrebovali. Tedy na Horniakoch nachádzame všetky tie podmienky, ktoré sa vyžadujú k tomu, aby sa tam dal lacno priemysel prevádzať.

Terajší minister obchodu, Alexander Hegedüs, ktorý po celý svoj dosavadný život ustavične študoval kupecké a obchodné záležitosti, nahliadol, že sa pre priemyselné závody najlepšie hodí Horné Uhorsko a práve preto aj osobne išiel ta, aby na vlastné oči videl a skúmal hornouhorské pomery. Taký praktický politik, jaký je Hegedüs, dozaista nevybral sa na túto cestu s nejakým vopred ustáleným programom, on išiel ta, aby sa rozhlíadal, aby videl. A takéto cestovania bývajú obyčajne najvýslednejšie. Kto má cit a poňatie za priemysel, v tom sa zrazu zrodí myšlienka, ktorá je životaschopná. V kanceláriach vyrobené plány bývajú obyčajne veľmi pekné, lenže sa v živote nedajú previesť alebo nevyplatia tak, jako boly mienené.

Všetci dobre vieme, že minister Hegedüs horí túhou, aby niečo prospešného spravil na poli priemyslu. A keď je horúca túha spojená s potrebnými schopnosťami a dostatočnou vytrvalosťou, tak len dobré môžeme očakávať. Nejdeme veštiť, ale pevne ufame, že terajšia cesta ministra

Hegedüsa po Horniakoch nezostane bez všetkej stopy, a veríme, že terajšie jeho kroky budú v krátkom čase označovať väčšie priemyselné základy. Dal by Pán Boh, aby sa to len čím skorej stalo.

Slovo k rodákam.

Liberalismus, neodvisliactvo, konservatismus všetko je už skrze ľudárov za diablove dielo vyhlásené, od všetkého tohoto má nás zachrániť len kresťanská politika, ale — Bože neopušť nás, — aká kresťanská politika!? Neopisateľné kotmelce ľudárov, prefikané šalbiarstvo, nevyčerpatelné pokrytstvo — to sa opovažujú v osvietenom stolytí pochybnej ceny jednotlivci kresťanskou politikou menovať, a túže menej usposobylej pospolitosti ako takú natiskaf.

My tak vieme, že kresťanstvo a tým aj každý jeho výtvor je láska a úprimnosť, bo veď písmo učí nás: «vaše reči nech sú «áno», alebo «nie», medzi tieto len lhar mosty stavia.» Nuž kresťanskú politiku spomínajúci a tento vznešený pochop nadužívajúci ľudári nastavali týchto mostov a denne stavajú na stá, ba na tisíce.

Mnohé sme už objasnili, no máme z nich ešte vždy až na zbyť.

Najnovšie popri ľudárskych shromaždeniach započali sa takzvané «slovensko-národné shromaždenia» a zdá sa, že dožijeme sa z obidvúch ešte mnohých. Základ a program majú tieto sjazdy takmer ten samý: jadro obidvúch je požiadavka revízie cirkevno-politických zákonov. Druhý bod je všeobecné volebné právo, tedy zas oná hlavná politická žiadosť, ktorú ľudári pre Slovákov v «Kresťanovi» za dogma vystavili. — Pravda, že túto požiadavku oni sami v svojich maďarských časopisoch za pošetilosť vyhlasujú; pravda, že vodca ľudárov Molnár tak sa vyslovil, že čo ľudárske noviny popíšu, to že neslobodno považovať za mienku ľudárskej strany: no zo všetkého tohoto vysvitá len to, že ľudárska politika je jednoduché šalbiarstvo; že oni všetky bárs počestnosťou a morálkou zapovedané prostriedky použijú, a že toto bezúprimné pokračovanie znesie bárs aký názov, len nie pomenovanie ho kresťanskou politikou

A bránia sa oni proti tomu, žeby so slovensko-národnými agitátormi v spolku boli; bránia sa — ale nadarmo. Obrana ich je viac ako slabá, ba úplne pochabá.

Že nesúhlasia s tamtými, to nepovedia, lež jedine na to sa odvolávajú, že na slovensko-národné shromaždenia neboli pozvaní a na nich účasť nebrali. Vskutku, slepý každého za nevidia-

ceho drží. Neboli pozvaní? Ozaj samých seba sa mali pozvať? Vyslani majú povolávať vysielajúcich? A načo mali ta isť? Verejne dokázat to, čo urputne tajit' chcejú? Ozaj, za prostý musia považovať celý svet, jestli i len predpokladajú, žeby im takúto nemotornosť i len niekto uveril. Tajné spolky tvorit' a tieže verejne odtajit', to je známka ľudárskeho kresťanstva.

Druhý dôkaz neshody má zas byť tá okolnosť, že ľudári sú katolíckou stranou, slovensko-národní agitátori sú ale vraj luteráni! — Ej, ej! Nuž a čože je Hlinka? Dobre to vedia ľudári, že mnoho katolíkov je medzi nimi, a radi sú tomu, lebo našli tam spojencov.

Že ich kresťanská politika nehati aj toto neočate odtajit', to je len prirodzené; ba musia to urobiť, aby si s veľkou väčšinou katolíckeho kňazstva vec nepokazili. Ako príhodným im bolo Slováci «všeobecné hlasovacie právo» hlásať, a to pred intelligenciou rečou maďarskou za pošetilosť vyhlásiť, tak podporujú tajné snahy národovcov a verejne odriekajú sa týchže, všetko pod titulom kresťanskej politiky.

Pred pár dňami mali sme príležitosť počuť slová jedného čelného katolíckeho kňaza zo Spiša: «Povedal som — hovoril on, — i Molnárovi aj Rakovszkému, aby si dali pokoj s panslávami, lebo ak nie, tak my všetci vlastenecky smýšľajúci kňazovia hufne sa ich zrečieme.» Nuž — hinc illae lacrimae! — preto tie slzy, preto to očisťovanie sa, ktoré ich ale ešte väčmi špini, lebo takéto dvojisté pokračovanie hodí sa pre bárskeho, len nie pre kresťanského politika.

Nechajme ale ľudárov, veď tí i tak sami seba znivočia, a obráťme svoj zreteľ na vec samú. Ako ľudári len násilne prisvojujú si názov ľudovej strany, tak agitátori slovenskí sú všetkým len nie slovensko-národnou stranou, lebo najprv by musel byť národ, a len potom by bola možnou národná strana. Politického slovenského národa ale niet, ani nebolo. Uhorsko bolo vždy jednotný štát a s pomocou Božou i svojich vlastných synov aj ním bude. Ináč sa má vec s národnosťou, tá ovšem jestvuje a ako taká má i svoje politické práva. Že ich nepoužíva, toho sú dve príčiny. Za prvú tá, že jedna časť Slovákov od rokov zavedená je politične nezralými živlami na cesty mimozákonné, a za druhé, že jeho prirodzení vodcovia z nerozvažnosti, ľahostajnosti, pohodliamilstva a ešte z iných príčin zriekli sa tejto svojej prirodzenej a povinnej úlohy.

My známe pomery Horno-Uhorska a nútení sme vypovedať, že keby horno-uhorská intelligencia na základe zákonov a jednoty štátu stojacia čo súrodá stala si na čelo rodusynov a viedla ich cestou k blahu vlasti a svornej jednoty

vedúcou, nebolo by slovensko-národnej, ale ani národnostnej otázky, lebo tak prepialci nedostali by sa k ľudu a ľud rozumne vedený bol by tým, čím bol pred tisíc rokami: mocnou a nezvratnou oporou vlasti a štátu.

Nie bojovať proti «ľudárom» a takzvaným «panslávom» je nutno, lež v čelo sa postaví a dobrou cestou viesť ľud má byť našou politickou i vlasteneckou úlohou,

Kto má uši k slyšaniu, slyš!

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Letný odpočinok v politike. V horúcom lete vždy zvykla odpočívať politika. Ministri sa rozijdu z Budapešti, aby si odpočinuli a nové sily sbierali k nastávajúcej práci. V takýto čas je všetko ticho. Aj teraz je na oko ticho, zato ale bedlivý politik vidí, že sa v politike sbierajú oblaky, z ktorých môže proti všetkému očakávaniu, brom uderiť. Tentoraz sa sbierajú ťažké oblaky na politickej oblohe v Rakúsku. Keby ten politický pohyb, ktorý je teraz v Rakúsku v prúde, týkal sa iba čisto vnútorných záležitostí Austrie, tak by sme si ho ani najmenš ne všimli. Ponevác je ale pohyb tento taký, že môže prípadne vplývať aj na náš politický život, tak musíme s ním rátať.

V Rakúsku, jako vieme, uviedla vláda do života na vyrovnanie vzťahujúce sa zákony cestou nariadenia. Rakúska konštitúcia dovoľuje toto, hovoriac, že vláda môže aj bez parlamentu, cestou nariadenia do života uviesť jednotlivé zákony, jaknáhle ale parlament zasadne, musí mu nariadením do života uvedené zákony predostrieť a tieže dat pojednávať. Jak ich parlament prijme, zostanú v platnosti, jak ich ale zavrhne, tak ztratia platnosť. V Rakúsku teraz vydržiavajú shromaždenia, na ktorých protestujú proti tomu, že vyrovnanie bolo cestou nariadenia do života uvedené a v protestoch idú tak ďaleko, že sa dosiaľ našly jednotlivé mestá, ktoré odoprely platenie daní. V Rakúsku sú proti vyrovnaniu hlavne preto, že sa následkom nebo daň od cukru zvýši o 6—8 krajciarov, ktorú daň my Uhria už od dávna platíme. Tieto protestujúce shromaždenia môžu rakúsku vládu prípadne do takého položenia priviesť, že nebude vstave zadržat v oči Uhorsku recipocitu, to jest že nebude vstave v parlamente previesť, aby tenže prijal na vyrovnanie potahujúce sa predlohy. A v tom páde jestli rakúska vláda nebude skutočne vstave splniť čo sfúbila, nastúpi aj pre našu vládu ťažká úloha.

V tom páde totižto jak rakúsky parlament zavrhne na vyrovnanie potahujúce sa zákony, budeme prinútení hneď a hneď postaví na hraniciach mýto a Uhorsko vyhlásiť za samostatné colné územie.

Takýmto spôsobom vplývajú tedy rakúske vnútorné udalosti aj na náš politický život, a nedovoľujú našim na čele krajinskej správy stojacim mužom, aby v pokoji strávili letné vakácie.

Slováci proti panslávskemu shromaždeniu. V Starej Turej chcelo niekoľko národnostných prepialcov minulú nedelu vydržiavať panslávské ľudové shromaždenie. Jaknáhle sa čelnejší občania mesta dozvedeli o tomto zámysle národnostných agitátorov, protestovali proti vydržiavaniu tohoto shromaždenia, odvolávajúc sa na to, že stará Tura nenie panslávské hniezdo. Následkom tohato protestu čelnejších občanov mesta, slúžny nedovoľil vydržiavať shromaždenie.

Tým spôsobom, jako to spravili Staro-Turania, dá sa najľahšie prekaziť vydržiavanie panslávskych shromaždení. Vlastenecky smýšľajúci Slováci majú sa sami ohraďiť proti vydržiavaniu panslávskych shromaždení.

Desaťročné jubiläum zónovej tarify. 1. augusta bolo tomu 10 rokov, čo bola na uhorských štátnych železniciach uvedená zónová tarifa. Blahej pamäti minister Baross uviedol do života túto smelú myšlienku. Zprvu ľudia veľmi krútili hlavami nad touto novotou, obávajúc sa, že príjem štátnych železníc takýmto znížením povozného klesne veľmi hlboko. A stala sa pravá protiva toho, čoho sa bojzlivého ducha ľudia obávali. Uvedením zónovej tarify počet cestovateľov zrástol obrovsky a tiež obrovsky zrástly aj prijmy štátnych železníc.

V krátkosti poukážeme tu len na najhlavnejšie dáta.

Počet cestovateľov následkom uvedenia zónovej tarify vzrástol bájočne. Tak bolo roku:

1888	5.047,500	cestovateľov.
1889	8.944,900	"
1890	15.690,600	"
1891	19.739,400	"
1892	28.623,700	"
1893	31.504,500	"
1894	32.583,100	"
1895	34.318,000	"
1896	35.442,000	"
1897	32.174,100	"
1898	33.146,400	"

Jako sa ale rozmnožil počet cestovateľov, tak sa rozmnožovaly aj prijmy z osobnej premávky; nasledujúci výkaz ukáže nám jako vzrastaly prijmy, asíce obnášaly tieže roku:

1888	6.811,100	zlatých.
1889	8.437,500	"
1890	9.363,300	"
1891	11.121,100	"
1892	16.326,400	"
1893	17.607,500	"
1894	19.301,400	"
1895	19.740,400	"
1896	22.169,700	"
1897	20.784,500	"
1898	21.472,300	"

Dňa 1. augusta bola socha Barossova ovenčená a obyvatelia celej krajiny vďačným srdcom rozpamätali sa na toho muža, ktorý uvedením do života zónovej tarify tak mohutne pozdvihol osobnú premávku a tak rozmnožil prijmy štátnych železníc.

Vyznačenie spoločného ministra vojny. Jeho veličenstvo kráľovi spoločnému ministrovi vojny *Krieghammerovi* z príležitosti jeho 50ročného jubilauma vojenskej služby udelil hodnosť barónstva a vyslovil svoju najväčšiu vďaku za jeho služby.

Zelený strom.

Zelený strom — nielen že nám
Tôňu dáva,
Visí na ňom aj ovocie:
Moc i sláva.

Po ovocí mnohí bažia
Silou-mocou,
Bárs ho stráži dobrý gazda
Dňom i nocou.

Moc i slávu radi by mať
— Známa to vec —
Vieryplný ľudár, — no aj
Národovec.

Ku stromu sa tedy hrnú
Z ľava — z prava,
Naraz skáču proti sebe:
Treští hlava.

A ovocie ďalej visí, —
Neodpadá:
Hej nie každý šťastným je najšť
To, čo hľadá.

Moci-slávy len ten dôjde,
Kto zaslúži;
Jej nehodný marne po nej
Pachtí, túži.

Moc i sláva činov statných
Je odplatou,
Pre hrdinov rastie ona,
Nie pre katov.

Priučajme dietky ku úctivosti.

Nedávno som mal prácu v jednej obci. Jako idem po ulici, dvaja pekní, zdraví chlapci blížili sa ku mne. Keď už boli celkom pri mne, složili si klobúčiky a vlúdne ma pozdravili.

Opravdu, dobre padla duchu môjmu táto úctivosť. Hľa-hľa, myslím si, aj v roľníckom dome možno dietky ku úctivosti priučiť. Tí chlapci ma nikdy nevideli, ani neznali, kto som, ale ponač spozorovali, že je cudzinec v obci, poctili a pozdravili ma.

Ešte viac ráz som mal príležitosť zkusiť v ten samý deň, že deti tejže obce opravdu dobre poznajú a vedia: čo je úctivosť.

Už vopred znám, že mi na túto vec povedia:

— Máme to len dobrej škole čo ďakovať. Lebo tam kde je dobrá škola, tam sú aj dietky úctivé.

Dopustím a znám veľmi dobre, že aj v ob-

ciach z chudobných, jednoduchých gazdovských synov môže dobrý učiteľ statných občanov vychovať.

Ale i to sa opovážim povedať, že keď rodičia nenapomáhajú učiteľa v tejto namáhavej, ťažkej práci, tak môže on čo chce činiť, namáhanie jeho bude daromné.

— No ale ste mu dali, povie nejedon. Ved len nemôžu rodičia chodiť do školy učiteľovi pomáhať.

Ani im netreba tá istá. Doma, v dome rodičovskom mu treba byť na pomoci.

Tak je! Rodičia sú prví učiteľia dietok. Oni majú prvú príležitosť priučovať dietky ku úctivosti a počestnosti.

Jako začne dieťa rásť, vyvíjať sa, nech požadujú rodičia, aby sa oproti nim úctive chovalo. Keď rano vstane nech pozdraví Pána Boha, a za ním rodičov; to samé nech čini, keď ide

spaf. Aj k tomu ich priučajme, aby čelad tiež uctily.

Jestli k tomu dietky zavčas priučíme: vtedy sme učiteľovi po ruke pracovali. Lebo môže s takými dieťkami v škole tým snadnejšie obchádzať.

Však ale povinnosť rodičovská nenie ešte v tomto smere vyčerpaná, keď dieťa už nechodí do školy . . .

Nedovoľujme, žeby dieťa doma o kňazovi, o učiteľovi, alebo o bárskom inom zle, neslušne vyprávalo. Lebo keď to dovolíme, tak razom i na nás môže dôjsť rad.

To chcem povedať, že aj tu, jako všade na svete, mnoho, ba najviac robí príklad. Počestní rodičia budú mať počestné deti.

Rodičia nech vždy s úctou vyprávajú dieťkam svojim o predstavených. Keď dieťa vidí, že si rodičia jeho predstavených ctia, podobným spôsobom bude i ono v svojom živote tak činiť.

Jak smutná je to vec, keď v rodine ustavične urážajú tých, ktorí sú dľa ich stavu, povolania, veku počestnosti hodní!

Dietky navyknú k tomu a potom keď vyrastú, budú také jako krutá zima, ktorá nemá tepla, nemá kvetu, len ztuhnutie.

Pri tejto príležitosti prichodí mi na um jedna malá dojímavá historka.

Dedinskí chlapci ustavične posmievali jedného chudobného starca. Biedny starec len trpel — trpel, až konečne zažaloval ich u rodičov.

Jednomu otcovi práve prišiel vhod tento príbeh. Lebo slávil meniny svoje a jeho syn prišiel k nemu zavčas rana, aby mu blahoželal.

— Nech ich Pán Boh živí, — hovorí chlapec — za mnoho rokov.

Otec veľmi zarmútený takto odpovedal:

— Keď sa ty syn môj, v mojej pozdnej starobe tak budeš proti mne chovať a mňa tak ctíť, jako tohoto starca tu, ktorého každodenne vysmievate . . . vtedy bude lepšie, keď ma Pán Boh k sebe povolá!

Slová otcove zatriasly chlapcom. Viac sa nechoval neúctive proti starším.

Hľa, drahí moji, takáto je tá pomoc, ktorú my pri výchove dieťtok, ohľadom počestnosti, učiteľovi poskytneme.

Istý.

Modlitba.

Istý starý človek citiac približovať sa posledniu hodinu svojho života, povolal dietky ku posteli a takto im riekol:

— Synovia a dcéry moje! Majetku nemám, ani poklady vám nemôžem zanechať. Dobrý Pán

Boh mi po celý môj život požehnával každodenný chlieb a preto som bol šťastný, spokojný. A to sa zaiste tak mohlo stať, že som sa rád vyprával s Pánom Bohom. Ďakoval som mu za chlieb, prosil som ho za všeobecné potreby, za vaše a nás všetkých zdravie. Tu na mojej smrteľnej posteli vám hovorím, že nenie pre človeka väčšieho pokladu, jako keď sa zná s Pánom Bohom vyprávať.

Oh, je to krásne napomenutie duše mojej! Je to mocný hlas z úst jedného zo sveta odberajúceho sa starca, ktorý nielen jeho deťom, ale i nám všetkým znie.

Ba čo robí ten, ktorý sa s Pánom Bohom vypráva?

Modlí sa!

Modlitba je najkrajšie jednanie človeka. Modliaci sa človek, modliaca sa rodina je najkrajší úkaz na zemi . . . Zviera sa nezná modliť; ale človek bez modlitby, bez dôvery v Pána Boha, bez viery a bez úcty naproti Pánu Bohu, je horší nad zviera . . .

Že prečo? Aj to rozpoviem.

Kondáš sa vydriape na strom, aby pre svoje ošípané žalude natriasol. Tie pahlne zožerú pokrm . . . ale kedy-tedy pozrú na strom, jako čo by znaly, že sú podlžné vďakou kondášovi za pokrm.

Mnohé dobrodenia padajú s neba, so stromu prozreteľnosti Božej. Zdravie, každodenný chlieb a často nezaslúžená dobrotivosť.

A koľko ľudí žije na zemi, ktorí len zem ryjú, jedia, žijú bez toho, žeby dakedy zrak svoj k nebu pozdvihli, žeby v modlitbe ďakovali za to, čo z tam odtiaľ dostanú. Veru takíto ľudia odvrhnú od seba najkrajšie svedoctvo svojho ľudského jestvovania . . .

Preto nech rodičia v kruhu svojich milých na to bedlia, aby sa dietky každý deň modlili. Nech sa spolu s nimi modlia aj rodičia. Lebo čo to stojí, keď povieme, deti modlite sa, ale ony nikdy nevidia, žeby sme sa my modlili.

Áno, drahí moji, modlitba nás posilňuje v ťažkom zápase so životom. Pozdvihne, teší, poskytuje smelosť a zvlášte spokojnosť.

Kto sa nezvykol modliť, je znak, že sa vzdialil od dobrotivého Pána Boha. Kto sa ale odvráti od Pána Boha, toho život je pustý, skutky jeho sú vždy vrtkavé.

Dobre povedal ten zomierajúci starec, že najväčší poklad človeka je, keď sa zná modliť.

Kto sa modlí, ten verí v Pána Boha. Viera je ale drahý poklad. I naši predkovia sa modlili a snáď preto boli blaženejší, spokojnejší.

Ja nikdy nezúfam nad budúcnosťou takej rodiny, kde sa Pána Boha boja, kde sa vedia s

Pánom Bohom vyprávať. Lež ľutujem, oplakávam ten ľud, ktorý v zápase so životom ešte i na modlitbu zapomenul.

Oh neodnímajte teda ani od boháča, ani od chudobného moc modlitby, lebo vtedy všetko ztratíte!

A. R.

DOPISY.

Malé Bierovec, koncom júla.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Peknú slávnosť sme tu mali dňa 23. júla. V susednej obci Štvrtku posviacali zvoncu aj jeden zvon. Okolité ľud hŕfne hrnul sa do Štvrtku, kde sa držala pekná reč o zvonoch. Pekná to bola reč, len musím podotknúť, že rečník veľmi napádal ľud, mysliac si jako by ničomu nerozumel. Však to každý vie, že keď počuje zvon, že je to toľko, jako hlas z neba prichádzajúci.

Tiež pripomeniem aj dobrodincov, ktorí ku stavaniu tejže zvonice niečo offerovali. Gejza Rakovszky ablegát nášho okresu daroval sto zlatých. Pán Osztroluczky osvietený fõišpán trenčianskej stolice daroval tiež sto zlatých. Pán slúžny Anton Schvertner daroval 5 zlatých. Vďaka im za to, že pomocou prispeli tým, ktorí boli toho potrební!

Jako počúvame máme teda nového fõišpána, nemysleli sme si, že zase uvidíme muža z našich okolitých dedín v sbore fõišpánskom. Nebohý Kubica býval v Ivanovcach, Szalavszky v M. Žabokrekoch. Terajší fõišpán Osztroluczky býva v Bošáckom Podhradí.

S úctou *Gustáv B. Pravdomil.*

Zo Spiša, koncom júla.

Veľactený Pán Redaktor!

V mnohých obciach, v ktorých by dľa zákona mali byť dvaja diplomovaní učiteľia, niet ani jedného diplomovaného učiteľa; v takýchto obciach vyučuje školské dietky daktorý tamojší hospodár, alebo nejaký remeselník, ktorý sotva skončil štyri triedy ľudovej školy, a tak nemá žiadneho pochopu o školských predmetoch, o výchove a vyučovaní školských dietok.

Hľadajme príčiny, prečo v niektorých obciach, ktoré vydržiavajú cirkevnú školu, od niekoľko rokov niet diplomovaného učiteľa, a keď do takej obce sa diplomovaný učiteľ aj dostane, dlhý čas v nej účinkovať nemôže. Príčiny tohoto sú: mnohé obce sú chudobné a preto učiteľovi zákonom určený plat dať, školu a školské pobočné stavy vystaviť, v poriadku ich držať nie sú vstave, u mnohých zase chybuje k tomu dobrá vôľa. Pravda, že teraz štát podporuje aj cirkevné školy, lenže mnoho je takých farárov, ktorí tú pomoc od štátu neprosia, lebo

nechcú aby sa štát miešal do ich škôl, oni chcú byť neobmedzenými pánmi nad učiteľom a v škole.

Druhá príčina je, že daktorý farár v jeho škole — česť výnimkám — diplomovaného učiteľa netrpí. Príčinou toho je, že takýto učiteľ musí byť telom a dušou škole oddaný, musí svoje povinnosti dľa zákona plniť z učiteľského platu sa so svojou rodinou živiť; nezbyva mu teda času, aby pánu farárovi pri jeho hospodárskych prácach pomáhal, keď má kone, v čas žatvy obilie s poľa zväzal, aj keď je potrebné do mesta po dačo s pánom farárom na voziku šiel.

Smutné sú to veci, ale pravdivé.

Aj daktorí rodičia, v takejto obci, ktorí neradi svoje dietky do školy posielajú, sú radi že niet panského učiteľa, lebo by museli od detí po 15 krajciarov na učiteľskú pensiu platiť, svoje deti za osem mesiacov do školy posielat; lebo v protivuom páde by pokutu platili; a im sa deti zijdu doma, pri gazdovstve, v jarnom čase pasú husy, teľatá atď.

Na takú učiteľskú stanicu vypíšu súbeh (konkurs); — stane sa to len tak aby bolo — najviacej v mesiacoch: januári, máji, júni, príde tam dajaký učiteľ obzreť si tú školu pred konkursum, ide najsamprv na faru sa predstaviť; tam ho odhovárajú, aby na tú štáciu nekonkurroval, obyčajne tie slová počuje od farára: „Ľud je tu chudobný, učiteľa nestačí platiť, a ja som s mojím Jankom spokojný, vie na organe hrať, lebo bol učiteľom pri rectorovi v obci N., vie spievať, aj deti dobre učí; nech len ostanú na ich stanici, tam im je lepšie.“

S takým potešením odíde chudák preč.

Dostaví-li sa predsa viac učiteľov na konkurse, a jestli školská stolica predsa vyvolí si daktorého z po medzi nich, — chudák, keby vedel, čo ho tam čaká, nebol by tam konkurroval, — hneď o pár týždňov po jeho príchode na tú stanicu začne ho kňaz prenasledovať, a to ide každý týždeň horšie, nahucká ešte aj rychtára proti rectorovi, potom školskú stolicu a konečne celú obec.

Chudák učiteľ ide obyčajne ku pánu dekanovi na žalobu, ale nadarmo, lebo pri dekanovi je dakde tiež len Janko učiteľom; nevidí žiadnej budúcnosti v takej obci, hľadá si druhú školu a plačúc so svojou rodinkou odchodí preč.

Preto aj rodičia svojich synov neradi posielajú do präparandie, za učiteľov sa učíť.

Vidno z týchto pár riadkov, jak potrebné je, aby štát mal jednaký vplyv na školy, či je to štátna alebo konfessionálna škola, potrebné je, aby bola pod dozorstvom štátu.

Požaduje to výchova a vyučovanie dietok, potrebné je to aj pre ochranu učiteľov.

Lebo tajiť sa to nedá, od toho času, jako nastali kr. školskí inšpektori, napreduje vyučovanie školských dietok v ľudových školách, aj stav učiteľov sa od toho času značne polepsil.

Bolo by už na čase, aby inšpektori ľudových škôl postarali sa o to, aby aspoň vo väčších obciach, v ktorých je do 80 školských detí, učiteľské stanice diplomovanými učiteľmi boli zaplnené.

S úctou

Pravdomil.

BESEDNICA.

Krajiarová statočnosť.

Napísal: Moj. Gaal.

Ondriš Potok strčiac svoju zapekačku na krátkom pipasáre medzi zuby do ľavého kútika úst, už rano okolo tretej hodiny vysedával na ulici oproti bráne Jána Sabockého. Bol čas žatvy. I jeho kosa opretá je o bránu. Práve pred pár dňami tak si ju nakoval, že keby sa pustil s ňou do trávy, tak by rezala ako britva, lenže je to ťažká robota.

Ondriš Potok je totiž presvedčený robotník. Poprvé vie veľmi dobre, že poľná práca je ťažký chlieb, podruhé i to vie dobre, že tú prácu treba statočne zaplatiť a tretie i to vie cele dobre, že koscovi na tom vidieku patrí denne osemdesiat krajiarov, potom kvaterka pálenky rano, na raňajky, na obed a na večeru, no a k tomu i jedlo v riadnom čase.

Tohoto platu a chovy sa náš Potok pridrža húževnate a nepopustí z toho ani babky. Doma plače päť detí o kúsok chleba, potom i jemu treba denne paklík tej komisnej trafiky, lebo veď nad všetko mu je najsladšia jeho zapekačka. Je svätá pravda, že jeho žena od rana do večera práva šaty v panských domoch za mizerných päťdesiat krajiarov denne a z toho nakúpi chleba pre deti, dohán pre muža, ba večer kedy-vtedy i kvaterku pálenky, lenže to Ondrej Potok považuje za cele prirodzené.

I on by mohol zarobiť denne 75 krajiarov. I dnes rano, i včera volali ho do práce, ba i predvčerom odkázal mu gazda Pavol Hrubý, že mu dá na deň sedemdesiatpäť krajiarov, aby prišiel kosiť.

— Hm, len to by mi bolo treba — hundral Ondriš — za mizerných sedemdesiatpäť krajiarov ani plecom nepohnem. Niže osemdesiat ani môjmu otcovi nepôjdem, radšej budem doma sedieť a spať.

Ondro Potok je nie preto človek, aby čo raz vyriekne, nezadržal. Ostatní bedári kosci s radosťou šli robiť kto za šesťdesiat, kto za sedemdesiat krajiarov. Na svoje vlastné uši počul, keď sa tí naničhodníci gazdom prisľúbili, aby pošpinili statočnosť robotníkov a keď rozhorčený Ondriš odpľujúc si zvolal na nich:

— No veď aj zaslúžite, aby z vás páni drali kožu, lebo ich ešte aj titulujete.

Načo títo odpovedali:

— Deti nám hladujú, Ondriš, doma potrebujeme chleba. Lepších je sedemdesiat krajiarov ako nič.

Veru lepších, a ešte lepšia je statočnosť a poctive zarobený kus chlebička.

Ondriš Potok ďalej vyfukoval dym zo zapekačky, často odpľúval a čakal až do poludnia, kedy príde gazda potrebujúci kosca. Ostrá jeho kosa opierala sa o bránu cele pokojne jako keby vedela, že keď dobre padne odpočinok jej pánovi, tak dobre padne i jej.

Okolo poludnia prišiel ku nemu jeho starší syn.

— Otecko, ja pojdem do Malmožovcov, ta ma volali.

— A čo budeš tam robiť, Martin?

— Vyženiem prasce na pole.

— A čože ti dajú za to?

— Chleba a slaniny, otecko. Ja som už veľmi hladný.

— Hm! A peňazi ti koľko dajú?

— Sľúbili mi štyri krajiare, keď budem prasce dobre strážiť.

— To je málo, synku. Pýtaj si osem, počuješ? Niže ôsmich krajiarov nechod!

Martin mal viac rozumu ako jeho otec, lebo veru šiel popásť prasce: za štyri krajiare. Dostal chleba, slaniny a tak si zarobil každodennú výživu.

Medzitým paprskély slnca pohrávaly si na kose opretej o bránu a Ondriš Potok driemal na lavici. Ani nepočul, že povstáva búrka, prebudil sa len vtedy, keď sa mu dážď lial na tvár. Sobral sa a šiel domov, aby si volačo zajedol, lebo bol veľmi hladný.

Menšie deti prijaly ho so slovami:

— Čo ste nám doniesli, otecko?

— Jazerného hada, — odpovedal otec a začal sa prehrabávať vo fioku stola, aby vytiahol chlieb a odkrojil si z neho hodný okruh.

Lež čo, i vo fioku stolka našiel len „jazerného hada.“ Klial až tak hrmelo a sotva vedel dočkať, pokým príde jeho manželka aby zo svojho mozoľného zárobku doniesla chleba. Snáď donesie i trochu pálenky. Štyri krajiare, čo zarobí synak Martin, budú dobré na paklík dohánu a ešte zostane krajiar na zápaľky.

Žena prišla domov, doniesla chleba i pálenky mužovi, ale na druhý deň ochorela. Nemohla ísť prať.

Ondriš Potok trochu sa zamyslel. Zrazu vstal, vzal kosu a prišiel domov len večer. Ani dážď ho nepristihnul, ani hladný nebol, pil aj pálenku a v jeho vrecku predsa štrngalo sedemdesiatpäť krajiarov. Teraz on prichystal večeru svojej chorej manželke, a ačpráve sa hanbil, že si nedostal slovu, že od osemdesiat krajiarov niže nepôjde kosiť, predsa ho naplňoval nejaký dobrý pocit a voľáky vnútorný hlas mu šeptal:

— Ondriš, Ondriš, ty si bol dnes múdrejší ako včera!

Návšteva.

— Dľa Jar. Kurka. —

Slnce klonilo sa k západu. Spevavé vtáčstvo, ktoré po celý deň nezavrelo zobáka, znenáhla umĺklo a chystalo sa k nočnému oddychu.

Gazda Honák, stavec s plešivou hlavou, s vráskovitým, vyholeným obličajom, v staromódnom, popolavom odevu opierajúc sa o mocnú drievkovku kráčal pevným krokom po hradskej k Supovu, ktorého rudé strechy zvedave kukaly zmedzi zelených ovocných stromov.

Šiel si navštíviť syna Pavla, advokáta v Supove, lebo ho už pekných pár rokov nevidel. V jeho pamäti tkvel obraz bujarého, černo vlasého šuhaja s pekným fúzom, hustou briadkou, so stálym úsmevom na tvári a so zábleskom figliarstva v živých očiach.

Čo Pavol odišiel z domu za svojím povolaním, jako keď by kameň do vody padnul. Len zriedkave krátke listy oznamovali jeho rodičom jednotlivé miesta jeho životnej dráhy. Teraz bol usadený v Supove. Bol už ženatý a mal dve deti.

Ustavičné zamestnanie nedovoľovalo Pavlovi — jako otcovi písaval — aby mohol prísť domov pozreť rodičov. Honákovi zas starosť a gazdovstvo nedovoľovala navštíviť syna bárs na jak krátky čas, a práve ho syn v každom liste pozýval na návštevu. A keď sa starý Honák stal vdovcom, vtedy už celkom nie; a keď mohol sa spoľahnúť na sestru, ktorá mu domácnosť viedla, predsa sa stále obával, že by mohla nejaká pohroma zastihnúť jeho kvetúce hospodárstvo, keď by niekoľko dní ostalo bez jeho dozoru. Na sobáší svojho syna nemohol byť prítomný pre náhlu chorobu a marne sa chystal k prvému i druhému kršteniu, vždy ho niečo zašlo.

Konečne sa schystal predsa. Včera s ťažkým srdcom obišiel role, na ktoré sa tak zadíval, jako by sa navždy lúčil s nimi. Dnes prebudil sa na úsvite, prehliadol maštal, pohliadal risulu, potľapkal šimfu po chrbte, najedol sa, potom sestre toto vari už po desiaty krát dával poučenie o čo má dbať počas jeho nepríjemnosti, vstrčil poriadny okruh chleba do kapsy, vzal z kúta drievkovku a pokrižujúc sa opatrne prekročil prah pravou nohou.

Starý Honák nikdy necestoval železnicou, lebo nemal k nej ani za mak dôvery; kone ľutoval pre svoje pohodlie dlhou cestou ustávať, šiel teda radšej pešky. Cestou marne ho zvaly nad dverami krčiem visiace viechy pod krov. Honák volal krčmy špelunkami. Čistá voda bola jeho životným liekom, za barvenú ľutoval krajciara. Splakoval si tedy cestou v krku mu nasadnutý prach potočnou vodou, ktorá sa svojím tokom vše sblížila ku ceste a naobedoval sa po kráľovsky v tóni jednej košatej lipy.

Na mraku došiel do Supova. Prvý človek, ktorého potkal, doviedol ho ochotne k bytu doktorovmu. Práve večerali. Doktor advokát objal a poľúbil svojho otca, ale jeho pani manželka podala mu veľkopansky konce prstov a podívala sa na neho tak cudze, že mu razom

prešla chuť od zvyklého priateľského objatia a od troch bozkov na spečatenie príbuzenského sväzku. Ani pozdejšie nesnažila sa pani doktorová so starcem sa sblížiť. Ani jediné srdečné slovo nevykľzlo sa z jej úzkych, sovrených úst; niekoľko obvyklých slov bolo skúpu almužnou, ktoré hodila úbohému starcovi. Skoro po večeri odvedla dietky, s ktorými by sa stavec tak rád bol polaskal, do drubej chyže spať a odtiaľ sa viac nevrátila.

Stavec osamotnel so svojím synom Pavlom, ktorého si teraz dôkladnejšie obzrel. Jako sa zmenil. To nebol už ten bujarý šuhaj s veselým úsmevom na ústach, ktorého si bol dosavád v pamäti predstavoval. Okrúhly obličaj sa trochu predĺžil a vyzeral vážne, ba prísne, okružený bradou. Na nose sedely okuliare a na čele predtým hladkom vidno bolo vrásky. Pavlovi sedelo vždy srdce na jazyku, kdežto tento doktor hovorí tak, jako by čítal dukáty a bál sa, aby sa nepomýlil.

Otca to zamrazilo, ale hneď sa vzmúžil. Však ho privedie na iné myšlienky, keď mu pripomenie jeho mladosť.

„Jako tie roky letia,“ začal. „Či si ešte spomenieš vše na tie figle, ktoré si doma cez vakácie školské prevádzal?“

„Eh detstvo,“ odvetil doktor nevrle; „teraz nemám času mysleť na také hlúposti.“

„Máš pravdu,“ prišvedčoval mu otec. „Ty sa asi teraz horlive venuješ práci za všeobecné dobro, o ktorom si tak často hovorieval.“

Doktor hodil rukou jako by muchu odháňal. „Hm, práci za všeobecné dobro — tak to menujú mnohí,“ vetil nütene.

Otca pri tomto podozrivom obrate opätovne prešiel mráz.

„Nože, povedz mi teda niečo o svojom pôsobení.“

Doktor zapálil si na cigaru a potom začal vypravovať:

„Keď som si tuná otvoril kanceláriu, hľadel som si predovšetkým zaopatrit hodne klientov. Načo je mlyn, keď niet čo mlieť? Mám tu konkurenta dektora Lazáka, ktorý je predsedom občianskeho spolku. Sbsubnoval som tedy politický spolok. Pre začiatok stal sa predsedom tunajší veľkostatkár a ja som bol zápisníkom. Usporiadali sme shromaždenie za shromaždením, slávnosť za slávnosťou. Všade som bol prvým rečníkom. Za rok bol som hľadaným advokátom a predsedom politického spolku. Bolo mi hračkou vyhodiť zo sedla veľkostatkára, výborného ináč človeka, ale mizerného rečníka. Ale to je púhy začiatok. Nehodlám byť do smrti supovským advokátom. V shromaždeniach tak prísne posudzujem činnosť nášho ablegáta, že na budúce sotva bude zvolený. On síce nemôže nič lepšieho robiť než čo čobí, ale čo na tom záleží. Ide hlavne o to, aby sa tu uprázdnil okres, lebo hodlám vystúpiť za ablegáta a dúfam, že svoje vyvolenie prevediem. Ablegát je drevo, z ktorého sa dá vyrezať všetko, trebárs i minister. Moja manželka má svojím rodom známosti v najvyšších úradníckych kruhoch. To

Bolo by už na čase, aby inšpektori ľudových škôl postarali sa o to, aby aspoň vo väčších obciach, v ktorých je do 80 školských detí, učiteľské stanice diplomovanými učiteľmi boli zaplnené.

S úctou

Pravdomil.

BESEDNICA.

Krajiarová statočnosť.

Napísal: Moj. Gaal.

Ondriš Potok strčiac svoju zapekačku na krátkom pipasáre medzi zuby do ľavého kútika úst, už rano okolo tretej hodiny vysedával na ulici oproti bráne Jána Sabockého. Bol čas žatvy. I jeho kosa opretá je o bránu. Práve pred pár dňami tak si ju nakoval, že keby sa pustil s ňou do trávy, tak by rezala ako britva, lenže je to ťažká robota.

Ondriš Potok je totiž presvedčený robotník. Poprvé vie veľmi dobre, že poľná práca je ťažký chlieb, podruhé i to vie dobre, že tú prácu treba statočne zaplatiť a tretie i to vie cele dobre, že koscovi na tom vidieku patrí denne osemdesiat krajiarov, potom kvaterka pálenky rano, na raňajky, na obed a na večeru, no a k tomu i jedlo v riadnom čase.

Tohoto platu a chovy sa náš Potok pridrža húževnate a nepopustí z toho ani babky. Doma plače päť detí o kúsok chleba, potom i jemu treba denne paklík tej komisnej traťky, lebo veď nad všetko mu je najsladšia jeho zapekačka. Je svätá pravda, že jeho žena od rana do večera práva šaty v panských domoch za mizerných päťdesiat krajiarov denne a z toho nakúpi chleba pre deti, dohán pre muža, ba večer kedy-vtedy i kvaterku pálenky, lenže to Ondrej Potok považuje za cele prirodzené.

I on by mohol zarobiť denne 75 krajiarov. I dnes rano, i včera volali ho do práce, ba i predvčerom odkázal mu gazda Pavol Hrubý, že mu dá na deň sedemdesiatpäť krajiarov, aby prišiel kosiť.

— Hm, len to by mi bolo treba — hundral Ondriš — za mizerných sedemdesiatpäť krajiarov ani plecom nepohnem. Niže osemdesiat ani môjmu otcovi nepôjdem, radšej budem doma sedieť a spať.

Ondro Potok je nie preto človek, aby čo raz vyriekne, nezadržal Ostatní bedári kosci s radosťou šli robiť kto za šesťdesiat, kto za sedemdesiat krajiarov. Na svoje vlastné uši počul, keď sa tí naničhodníci gazdom prisľúbili, aby pošpinili statočnosť robotníkov a keď rozhorčený Ondriš odpľúvne si zvolal na nich:

— No veď aj zaslúžite, aby z vás páni drali kožu, lebo ich ešte aj titulujete.

Načo títo odpovedali:

— Deti nám hladujú, Ondriš, doma potrebujeme chleba. Lepších je sedemdesiat krajiarov ako nič.

Veru lepších, a ešte lepšia je statočnosť a poctive zarobený kus chlebička.

Ondriš Potok ďalej vyfukoval dym zo zapekačky, často odpľúval a čakal až do poludnia, kedy príde gazda potrebný kosca. Ostrá jeho kosa opierala sa o bránu cele pokojne jako keby vedela, že keď dobre padne odpočinok jej pánovi, tak dobre padne i jej.

Okolo poludnia prišiel ku nemu jeho starší syn.

— Otecko, ja pojdem do Malmožovcov, ta ma volali.

— A čo budeš tam robiť, Martin?

— Vyženiem prasce na pole.

— A čože ti dajú za to?

— Chleba a slaniny, otecko. Ja som už veľmi hladný.

— Hm! A peňazi ti koľko dajú?

— Sľúbili mi štyri krajiare, keď budem prasce dobre strážiť.

— To je málo, synku. Pýtaj si osem, počuješ? Niže ôsmich krajiarov nechoď!

Martin mal viac rozumu ako jeho otec, lebo veru šiel popasť prasce: za štyri krajiare. Dostal chleba, slaniny a tak si zarobil každodennú výživu.

Medzitým paprskéky slnca pohrávaly si na kose opretej o bránu a Ondriš Potok driemal na lavici. Ani nepočul, že povstáva búrka, prebudil sa len vtedy, keď sa mu dážď lial na tvár. Sobral sa a šiel domov, aby si volačo zajedol, lebo bol veľmi hladný.

Menšie deti prijaly ho so slovami:

— Čo ste nám doniesli, otecko?

— Jazerného hada, — odpovedal otec a začal sa prehrabávať vo fioku stola, aby vytiahol chlieb a odkrojil si z neho hodný okruh.

Lež čo, i vo fioku stolka našiel len „jazerného hada.“ Klial až tak hrmelo a sotva vedel dočkať, pokým príde jeho manželka aby zo svojho možného zárobku doniesla chleba. Snáď donesie i trochu pálenky. Štyri krajiare, čo zarobí synak Martin, budú dobré na paklík dohánu a ešte zostane krajiar na zápaľky.

Žena prišla domov, doniesla chleba i pálenky mužovi, ale na druhý deň ochorela. Nemohla ísť prať.

Ondriš Potok trochu sa zamyslel. Zrazu vstal, vzal kosu a prišiel domov len večer. Ani dážď ho nepristihnul, ani hladný nevoľ, pil aj pálenku a v jeho vačku predsa štrngalo sedemdesiatpäť krajiarov. Teraz on prichystal večeru svojej chorej manželke, a ačpráve sa hanbil, že si nedostal slovu, že od osemdesiat krajiarov niže nepôjde kosiť, predsa ho naplňoval nejaký dobrý pocit a voláky vnútorný hlas mu šeptal:

— Ondriš, Ondriš, ty si bol dnes múdrejší ako včera!

Návšteva.

— Dľa Jar. Kurka. —

Slnce klonilo sa k západu. Spevavé vtáčstvo, ktoré po celý deň nezavrelo zobáka, znenáhla umĺklo a chystalo sa k nočnému oddychu.

Gazda Honák, stavec s plešivou hlavou, s vráskovitým, vyholeným obličajom, v staromódnom, popolavom odevu opierajúc sa o mocnú drieňovku krácal pevným krokom po hradskej k Supovu, ktorého rudé strechy zvedave kukaly zpomedzi zelených ovocných stromov.

Šiel si navštíviť syna Pavla, advokáta v Supove, lebo ho už pekných pár rokov nevidel. V jeho pamäti tkvel obraz bujarého, červovlasého šuhaja s pekným fúzom, hustou briadkou, so stálym úsmevom na tvári a so zábleskom figliarstva v živých očiach.

Čo Pavol odišiel z domu za svojím povolaním, jako keď by kameň do vody padnul. Len zriedkave krátke listy oznamovali jeho rodičom jednotlivé miesta jeho životnej dráhy. Teraz bol usadený v Supove. Bol už ženatý a mal dve deti.

Ustavičné zamestnanie nedovoľovalo Pavlovi — jako otcovi písaval — aby mohol prísť domov pozreť rodičov. Honákovi zas starosť a gazdovstvo nedovoľovala navštíviť syna bárs na jak krátky čas, ačpráve ho syn v každom liste pozýval na návštevu. A keď sa starý Honák stal vdovcom, vtedy už celkom nie; ač mohol sa spoľahnúť na sestru, ktorá mu domácnosť viedla, predsa sa stále obával, že by mohla nejaká pohroma zastihnúť jeho kvetúce hospodárstvo, keď by niekoľko dní ostalo bez jeho dozoru. Na sobaši svojho syna nemohol byť prítomný pre náhlu chorobu a marne sa chystal k prvému i druhému kršteniu, vždy ho niečo zašlo.

Konečne sa schystal predsa. Včera s ťažkým srdcom obišiel role, na ktoré sa tak zadíval, jako by sa navždy lúčil s nimi. Dnes prebudil sa na úsvite, prehlíadol maštal, pohladil risulu, potľapkal šimlu po chrbte, najedol sa, potom sestre toto vari už po desiaty krát dával poučenie o čo má dbať počas jeho nepríjemnosti, vstrčil poriadny okruh chleba do kapsy, vzal z kúta drieňovku a pokrývajúce sa opatrne prekročil prah pravou nohou.

Starý Honák nikdy necestoval železnicou, lebo nemal k nej ani za mak dôvery; kone ľutoval pre svoje pohodlie dlhou cestou ustávať, šiel teda radšej pešky. Cestou marne ho zvaly nad dverami krčiem visiace viechy pod krov. Honák volal krémy špelunkami. Čistá voda bola jeho životným liekom, za barvenú ľutoval krajiara. Splakoval si tedy cestou v krku mu nasadnutý prach potočnou vodou, ktorá sa svojím tokom vše sblížila ku ceste a naobedoval sa po kráľovsky v tóni jednej košatej lipy.

Na mraku došiel do Supova. Prvý človek, ktorého potkal, doviedol ho ochotne k bytu doktorovmu. Práve večerali. Doktor advokát objal a poľúbil svojho otca, ale jeho pani manželka podala mu veľkopansky konce prstov a podívala sa na neho tak cudze, že mu razom

prešla chuť od zvyklého priateľského objatia a od troch bozkov na spečatenie príbuzenského sväzku. Ani pozdejšie nesnažila sa pani doktorová so starcom sa sblížiť. Ani jediné srdečné slovo nevyklzlo sa z jej úzkych, sovrených úst; niekoľko obvyklých slov bolo skúpu almužnou, ktoré hodila úbohému starcovi. Skoro po večeri odvieďla dietky, s ktorými by sa stavec tak rád bol polaskal, do druhej chyže spať a odtiaľ sa viac nenavrátila.

Stavec osamotnel so svojím synom Pavlom, ktorého si teraz dôkladnejšie obzrel. Jako sa zmenil. To nebol už ten bujarý šuhaj s veselým úsmevom na ústach, ktorého si bol dosavád v pamäti predstavoval. Okrúhly obličaj sa trochu predĺžil a vyzeral vážne, ba prísne, okružený bradou. Na nose sedely okuliare a na čele predtým hladkom vidno bolo vrásky. Pavlovi sedelo vždy srdce na jazyku, kdežto tento doktor hovorí tak, jako by čítal dukáty a bál sa, aby sa nepomyšľil.

Otca to zamrazilo, ale hneď sa vzmužil. Však ho privedie na iné myšlienky, keď mu pripomenie jeho mladosť.

„Jako tie roky letia,“ začal. „Či si ešte spomenieš vše na tie figle, ktoré si doma cez vakácie školské prevádzal?“

„Eh detstvo,“ odvetil doktor nevrle; „teraz nemám času myslieť na také hlúposti.“

„Máš pravdu,“ prišvedčoval mu otec. „Ty sa asi teraz horlive venuješ práci za všeobecné dobro, o ktorom si tak často hovorieval.“

Doktor hodil rukou jako by muchu odbáňal. „Hm, práci za všeobecné dobro — tak to menujú mnohí,“ vetil nütene.

Otca pri tomto podozrivom obrate opätovne prešiel mráz.

„Nože, povedz mi teda niečo o svojom pôsobení.“

Doktor zapálil si na cigaru a potom začal vypravovať:

„Keď som si tuná otvoril kanceláriu, hľadel som si predovšetkým zaopatrť hodne klientov. Načo je mlyn, keď niet čo mlieť? Mám tu konkurenta dekora Lazáka, ktorý je predsedom občianskeho spolku. Sbnuboval som tedy politický spolok. Pre začiatok stal sa predsedom tunajší veľkostatkár a ja som bol zápisníkom. Usporiadali sme shromaždenie za shromaždením, slávnosť za slávnosťou. Všade som bol prvým rečníkom. Za rok bol som hľadaným advokátom a predsedom politického spolku. Bolo mi hračkou vyhodit' zo sedla veľkostatkára, výborného ináč človeka, ale mizerného rečníka. Ale to je púhy začiatok. Nehodlám byť do smrti supovským advokátom. V shromaždeniach tak prísne posudzujem činnosť nášho ablegáta, že na budúce sotva bude zvolený. On síce nemôže nič lepšieho robiť než čo čobí, ale čo na tom záleží. Ide hlavne o to, aby sa tu uprázdnil okres, lebo hodlám vystúpiť za ablegáta a dúfam, že svoje vyvolenie prevediem. Ablegát je drevo, z ktorého sa dá vyrezať všetko, trebárs i minister. Moja manželka má svojím rodom známosti v najvyšších úradníckych kruhoch. To

je rebrík, po ktorom sa vyškriabem, kam budem chcieť. Jediný, kto by sa mi mohol oproti postaviť, je doktor Lazák, ale to je neškodný idealista, toho ľahko — odfúkne . . .“

Doktor po týchto slovách prudko odľúkol obláček dymu. Starcovi bolo zle, jakoby sa u jeho nôh rozovrela prepaš . . . Mimovoľne zažmuril oči.

„Otecko, vám sa už zavierajú oči,“ poznamenal advokát. „Ste zaiste po dlhej ceste unavený. Ľahnite si a snívajte niečo pekného.“

Ale starca celú noc strašily desné sny. Videl syna ležúceho po rebríku na najvyšší krov. Keď však už jednou nohou na ňom stál, srútil sa strmhlavou dolu . . . A zase videl syna na smrteľnom lúžku. Pri ňom stál lekár a ukazujúc prstom na mrtvolu muža, hovoril vážne: „Skamenelo mu srdce.“

Na úsvite prebudil sa starý Honák, ticho sa obliekol a na prstoch, jako zloděj, vykradol sa z bytu doktorovho. Keď vyšiel z domu, oddýchol si, jako by mu s pliec spadla nesmierna ťarcha. Opustil rýchle mesto, ani sa len neobliadnuc, jako kedysi utekal Lot zo Sodomy, stihnutej záhubou . . .

O cieľuprimeranom obrábaní pôdy a o dobytčom a umelom hnojive.

Z poverenia Gazdovského spolku trenčianskej stolice napísal:
Franc Jattka.

Čím viac tlačia obecnie ťarchy, čím viac upáda cena surových hospodárskych výrobkov, čím drahšou stáva sa ručná práca: tým viac usilovať sa musí hospodár, aby svoju pôdu dobre vyúžitkoval a na nej čím väčšiu úrodu dorobil.

Ten hospodár, ktorý po dnešný deň len tak hospodári, jako to jeho otec a dedo robil, ktorý na svojej zemi dorobí dnes len toľko čo predtým, — dozaista zle gazduje.

Dnešné ceny jak zbožia tak aj iných gazdovských surových dôrobkov umenšily gazdov dôchodok, kdežto s druhej strany útraty dorábania sa povýšily. Jestli teda hospodár dôchodky svoje chce povýšiť, vtedy s jednej strany zdvihnúť musí úrodnosť, s druhej strany ale zadržať musí prisnu sporivosť v útratách dorábania.

Aby ale hospodár úrodnosť povýšil, k tomu cieľu naporúdzi má rozličné prostriedky a spôsoby, aby ale upotrebiť vedel riadne tieto prostriedky a spôsoby, musí sa s nimi obznámiť a musí sa naučiť tieže riadne upotrebiť.

Dnešného dňa aj hospodárstvo je veda, aj hospodár musí sa učiť priam tak jako advokát alebo lekár, jestli správne chce hospodáriť, lebo kto sa neučí ani nič nevie. Ani netreba nazrieť ďaleko do minulosti, zvlášte u nás v stolici trenčianskej a uznať musíme, že hospodárenie je dnes lepšie než predtým, že hospodár usiluje sa lepšie obrobiť svoju zem, lepšie orie a lepšie hnojí, ale dostáva aj lepšiu úrodu zo svojej zeme než predtým.

Nuž a toto všetko preto, lebo viac sme sa učili a viac vieme.

Nech sa ale nikto ešte nedomnieva, že týmto už odbavil všetko — horkýže — ešte je mnoho prekonať, a usilovný hospodár zo dňa na deň sa učí a usiluje sa gazdovstvo svoje vždy lepšie a lepšie prevádzať.

Avšak malý hospodár zriedkakedy je vstave dakde ďaleko odísť do školy, aby sa učil alebo volačo nového videl, preto ja za veľmi prospešnú ustanovizeň držím to, keď učení a menovite zkúsení gazdovia vyhľadajú gazdov v ich domácnostiach a poučia ich o cieľuprimeranom hospodárení o oboznámia ich o nových a nových ideách.

Hospodársky spolok trenčianskej stolice už od viac rokov usiloval sa na tom, aby ohľadom hospodárskeho poučenia malých gazdov niečo sa vykonalo, a teraz Jeho Osvietenosť pán minister orby značnou podporou prispel k tomu, aby spolok ten cieľom rozšírenia vedomostí menších gazdov zimný učebný kurs a prednášky zariadil. Ja tiež podujal som sa takéto prednášky držať cieľom napomoženia všeobecného dobra, a preto prišiel som sem, aby som vám o cieľuprimeranom obrábaní pôdy a o hnojení prednášku držal.

Spomenul som už, že v dnešných krušných časoch len tak vstave sme vyžiť, keď lepšie hospodárime, keď pôdu našu lepšie obrábame, hnojíme, keď lepšie semeno sejeme atď.

Nuž prehovorím najprv o obrábaní pôdy.

Pôdu zväčša obrábame pluhom, len naše zahrady obrábame rýlom, a veru toto bý bol najlepší spôsob obrábania, ale ponevác je spôsob tento drahý, urobiť to nemôžeme, pozostáva teda len pluh, jako všeobecný nástroj, ktorým pôdu našu obrobíme. V lepších gazdovstvách ani pluh už není ten starodávny pluh — ale železný pluh firmy „Sack“. — Pluh tento lepšie prevrhuje a podrobí pôdu a prácu riadnejšie prevedie; kto len môže, nech kúpi si pluh ten čím skôr. — Je pravda že je drahý, ale aj dlhšie vytrvá, jako starodávny drevený rukovatý pluh, ruhadlo alebo tak zvaný vidačský pluh. A potom aj robota je inakšia, lebo keď týmto raz založíme, i dieťa ním môže orať a hĺbku dobre zadrží.

Len od dobrého a v riadnom čase prevedeného orania závisí úroda! Lebo môžeme my dať zemi bárs koľko hnoja, môžeme ju koľko-koľvek ráz preorať, jestli sme prácu tú dobre nepreviedli — nuž veru dobrú úrodu nedostaneme.

Ku príkladu: keď niekto svoju dobre opravenú roľu z jara v mokrom stave hlboko poorie, ten podistým zlú prácu previedol, lebo hnoj, keď hlboko dostane sa do zeme, nevyúžitkuje sa, ba po rokoch pri hlbokom oraní v surovom stave vyjde na povrsie, s druhej strany ale aj zem, keď sa vo vlhkom stave poorie, zostane slzka a keď usehne hrudovitá, zo zeme takej semeno zle vykleje a dá aj zlú úrodu.

Otázka je teda: kedy treba orať? Odpoveď je na to tá: že keď dozreje. Čo rozumieme podtým že zem

dozrela? Zem vtedy je zrelá, keď je v takom kypro-
stave, že pri oraní pekne sa rozpadáva, teda keď neni
ani prívlhká ani prisuchá, a čo je hlavné aby povrch
pôdy bol prachovitý.

Prachovitá je pôda ku príkladu hneď po sobraní
zbožia alebo krmu, prachovitá je z jara keď jej povrch
dostatočne obschnul, pri úhorení, keď následkom dažďu
a suchoty hrudy sa porozpadávajú. A hľa vtedy treba
zem orať!

Takto teda orať treba hneď po zožatí zbožia, čo
aj kríže ešte na poli stoja, — po druhom skosení ľa-
telyny — dotiaľ, kým zem nevyschla lebo jaknále po-
vršie zeme nenie prachovité, aj oranie je hrudovité — a
také oranie nestojí nič. Z jara ale zatiaľ musíme čakať,
kým površie zeme nevyschne, tak na príklad, že keď
nohou do zeme kopneme, na pysku našej obuvi neostane
prilepená zem, alebo keď palicu vopcháme do zeme a
na ňu zem sa nechytí.

Neskôr budeme hovoriť o tom, že pod jaké rast-
liny máme orať z jara, a pod jaké rastliny máme len
brániť?

(Pokračovanie nasleduje.)

Slávnosti na pamiatku smrti Petőfiho.

Dňa 31. júla minulo tomu práve 50 rokov, čo
Alexander Petőfi, veľký básnik a hrdina slobody vykr-
vácal na fehéregyházskej rovine pri Šegešvári. Čím bol
Petőfi Uhorsku v dobe boja za slobodu, je už dostatočne
známo. Ospevoval slobodu a keď bola v nebezpečí, po-
vzbudzoval do boja sám zameniac pero šablou. Uhorský
národ nezostal nevďačný naproti tomuto svojmu veľkému
synovi. Pamiatka jeho smrti oslávená bola po celom
Uhorsku dňa 30. júla a slávnosti vypadly tak skvele, že
uhorský národ pyšný môže byť, že vie tak okázale za-
svätiť pamiatku svojich synov.

Hlavné slávnosti odbývaly sa na troch miestach.
Asíce na fehéregyházskej rovine pri hrobe padlých hrdi-
nov boja za slobodu, v ktorom leží i Petőfi, pri soche
Petőfiho v Šegešvári a pri soche Petőfiho v Budapešti
na dunajskom pobreží.

Do Šegešváru viac zvláštnych vlakov doviezlo de-
putácie a hostí z Budapešte, medzi ktorými bol i zástupca
vlády štátny sekretár Michal Zsilinszky, s ktorým šiel i
Béla Vörösmarty štátny sekretár ministerstva pravosúdia,
a hostov z Koložváru. Székelyi došli na vozoch počtom
asi 6000. Obrovský počet obecnstva shromáždil sa v
Šegešváre i z iných strán krajiny. Zo Šegešváru pred-
poludním o 10. hodine šly nepriehľadné zástupy na bo-
jište fehéregyházske ku hrobu padlých hrdinov, kde sa
pekné slávnosti započaly.

Po odznení zvukov Hymny odspievanej koložvár-
skym spevokolom predseda Spoločnosti Petőfiho Ludvik
Bartók vzletnou rečou zahájil slávnosť, na čo Július
Kovács odrečnil jednu báseň, ktorú ku tejto príležitosti
napísal slavný spisovateľ Jókai, vrstovník a verný priateľ

Petőfiho. Potom nasledovala slávnostná reč vyslanca Mi-
kuláša Barthu, ktorý v utešenej reči holdoval pamiatke
básnika a ďakoval shromážděným iným národnostiam,
menovite Sasom a Srbom, že sa súčasťnili slávnosti na
pamiatku smrti Petőfiho a tým uctili nielen pamiatku
veľkého syna vlasti, ale i samých seba. Reč Barthova
vzbudila veľké oduševnenie. Zatým Štefan Bársony držal
prednášku „O láske Petőfiho,“ v ktorej prehovoril o
oslávencovi a jeho manželke. Nasledovalo ešte predne-
senie dvoch básní a potom podpredseda snemovne vy-
slancov Béla Tallian za peknej reči položil veniec sne-
movne na honvédske pomník. V mene snemovne veľ-
možov barón Zeyk ovenčil hrob padlých bojovníkov.
Potom štát. sekretár Michal Zsilinszky, čo zástupca vlády
a vedeckej akademie ovenčil pomník v sprievode vzletnej,
hlboko premyslenej reči, ktorá oduševnila celé obrovské
obecenstvo. Rečník rozpovedal čo bol Uhorsku Alexander
Petőfi a jako svojim básnickým duchom obodroval, po-
vzbudzoval, oduševňoval za slobodu bojujúcu vlast, ktorá
teraz po tak hrozných bitkách, vďaka Hospodinovi, v
jednote a slobode mohla zasvätiť tisícročnú pamiatku
svojho jestvovania. Vzletná reč zástupcu vlády vzbudila
veľké oduševnenie a ováciam nebolo konca-kraja.

Po tejto reči deputácie rad-radom ovenčily pomník,
ktorý skoro úplne zakrylo obrovské množstvo kvetín,
vavrínov a palmových listov.

Slávnosť skončila sa spevom načo celé obecenstvo
vrátilo sa do Šegešváru a ovenčilo sochu Petőfiho. I tu
vyše sto utešených vencov krylo sochu. Pri soche boly
rečňovanky a spev.

Po slávnosti bola hostina pre 450 osôb. Tu prvú
zdravicu vyniesol na jeho veličenstvo štátny sekretár
Zsilinszky, za ktorým rečnili ešte mnohí z prítomných
hostov.

*

V hlavnom meste tiež okázalým spôsobom bola
pamiatka Petőfiho zasvätená. Po uliciach vialy zástavy,
obzvlášť ale okrášlené bolo námestie Petőfiho na dunaj-
skom pobreží, kde stojí pekná socha veľkého básnika
a na ktoré shromáždily sa veľké zástupy obecnstva
a početné spolky pod zástavami.

Slávnosť započala sa o 11. hodine. Štyri hlavno-
mestské spevokoly odspievaly Petőfiho Honfidal, ktorú
prítomné obecenstvo vyslúchlo s obnaženou hlavou. Potom
budapešťiansky mešťanosta Halmos v peknej reči vy-
zdvihnuce vlastenectvo a bezhraničnú lásku Petőfiho ku
vlasti, slávnosť zahájil. Za mešťanostom vystúpil na re-
nište stary romanopisec Jókai, vrstovník a priateľ Pe-
tőfiho a v dojímavej, utešenej reči oslavoval veľkého
básnika. Po odznení búrlivého éljenovania a potlesku
univerzitný poslucháč Michal Sánta odrečnil báseň „Pe-
tőfi,“ a za tým v mene Kraj. Nár. spolku Eugen Rákosi
povedal reč, v ktorej rozvinul čím bol Petőfi uhorskému
národu a svoju reč končil slovami oduševňujúcej básne
Petőfiho „Talpra magyar“: Na Boha Uhrov prisaháme,
že putá rabstva strháme! Potom bola odrečnená jedna

báseň Petőfiho a za tým v mene univerzitnej mládeže Karol Gebhardt povedal reč, v ktorej Petőfiho oslavoval jako mučedníka slobody. Slávnosť sa zakončila Hymnou, ktorú odspievaly spevokoly a potom bola socha ovenčená nepočítanými vencami, medzi ktorými bol pekný venec hlavného mesta.

Podobne peknú slávnosť na pamiatku Petőfiho usporiadala Vlastenecká Liga na novom mestskom dome, kde tiež spevom a rečovankami holdovali pamiatke veľkého básnika.

Konečne vďačné obecenstvo vyhľadalo i hroby rodičov a syna Petőfiho v kerepešskom hrobitove. Tu byly tiež povedané reči a hroby ovenčené.

Obecenstvo sa všade, jak v Budapešti tak v Še-gešvári v poriadku rozišlo domov nesúc v dušiach svojich nevädnuču pamiatku utešenej slávnosti.

*

O poslednom dni života Petőfiho dľa spoľahlivých dát vie sa toto: Petőfi bol adjutantom v majórskom rangu pri generálovi Bemovi, ktorý riedil rady Rusov v Sedmohradsku. Tak okolo 27. júla nebolo výhľadu na srážku a Petőfi odbehol navštíviť svoju manželku a synka, ale akonáhle zvedel, že sa chystá bitka naskutku sa navrátil do tábora. V osudný deň rano ako by bol cítil, že sa blíži jeho smrť, odrečnil svoju báseň, v ktorej hovorí, že jak veľmi trápi ho tá myšlienka že zomre v posteli, v perinách, kdežto jeho vreloú túžbou je, aby jako bojovník za slobodu umrel na bojišti, za hrmenia kanónov a kopyt koňov do boja letiacich jazdcov. Boj dial sa v úzkej doline rieky Nagy-Küköllő otočenej vysokými horami. Na dolnom konci doliny v úpäti vrchov leží Še-gešvár, na hornom ale Fehéregyháza. Medzi týmito dvoma miestami bola srážka. Bem hneď na počiatku boja vlastnoručne namiereným kanónom zastrelil 30ročného ruského generála Škariatina, čo veľký ruch zapríčinilo v ruských radoch, ktoré zaujaly okolité vršky, kdežto Bem v doline rozložil svoju silu.

Vodca ruského vojska generál Lüders zvediac, že Bem má leu 4000 honvédov, rozhodol sa, že Bema napadne svojím vojskom, ktorého bolo vyše desaťtisíc hláv. Bem spozoroval úmysel nepriateľa, udrel na neho prv a krvavý boj sa započal.

Petőfi zpočiatku zdržoval sa pri Bemovi bez zbrane, v ľahkej plátenej attile. Bem ale v dáždi gulí obávajúc sa o jeho život nahnevane zavolať naňho, aby šiel ku reserve. Básnik sa vzdialil, ale nešiel k reserve, lež povzbudzoval bojujúcich, pri čom jedna delová guľa tak blízko neho vybúšila, že mu prach zasypal oči.

Krvavý, rozhodný boj trval od rana a asi okolo 4. hodiny popoludní desať tisíc Rusov vrhlo sa s vrškov na hŕstku oduševnených honvédov v doline. Honvédi nevediac odolať presile dali sa na útek a ruskí kozáci za nimi. Na pravom brehu Küköllőva dva pluky ruských ulánov napadlo hodvédsku pechotu. Bem i so štábom bežal pred Rusmi. Petőfi jako to zočil, počal aj on bežať po bradskej bez čiapky a s rozopätou attilou. V tom

okamihu dohonil básnika kapitáy Lajoš Gyalokay a volal ho sebou, na čo Petőfi trpkó poznamenal, že tu už niet raty a nechcel ísť s Gyalokaym, lež skočil do kukurič-nišťa pri ceste. A odtedy ho viac nevideli.

Len jeden husársky strážamešter od Vilmoš-husárov menom Juraj Skurka rozpráva, že videl padnúť Petőfiho. Skurka dohonil utekajúceho Petőfiho, zavolať naňho, aby sa chytil kantára jeho hoňa a tak bežal. Petőfi asi za dve minúty i bežal, potom ale pustil kantár. V tom okamihu štyria kozáci dohonili unaveného básnika, ktorý zastal a tak čakal smrť. Brániť sa nemohol, nemal žiadnej zbrane pri sebe. Kozáci pikami ho preklali a šablami dorúbali. Strážamešter Skurka ešte videl, ako Petőfi klesnul na zem.

Mrtvolu ženiálneho básnika zaiste pochovali Rusi do spoločného hrobu padlých hrdinov.

CHYRNÍK.

Ministri na výzkumných cestách. Jako sme boli spomenuli, minister obchodu Hegedüs a minister orby Darányi vydali sa na výzkumné cesty, aby sa osobne presvedčili čo je potrebné ku pozdvihnutiu Horného Uhorska. Minister Hegedüs, ktorý sa vydal na cestu v sprievode svojej manželky a dcéry, najprv obhliadol si fabriky v Prešporku a potom cestoval do Žiliny obzrel si tamojšiu súknovú fabriku Loewovu. Zo Žiliny odcestoval minister do Ružomberku obzrel si textilnú fabriku. Tu ministra uvítal hlavný župan liptovskej stolice Kürthy a podžupan Palugyay. Vo fabrike vítal ho bývalý minister Béla Lukács a ružomerský vyslanec Jozef Angyal. Minister dopodrobna obzrel si celú fabriku, jejž zariadenie a výrobky sa mu veľmi páčily, čomu i slovom dal výraz hovoriac, že textilná fabrika je povolana na vysoký stupeň pozdvihnúť textilný priemysel našej vlasti. Popoludní minister Hegedüs navštívil fabrikou založenú óvodu a na to odcestoval cez Štrbu a Poprad do Kežmarku. V Poprade uvítal ministra vyslanec Kullmann na čele deputácií okolitých obcí. Na pozdravujúcu reč Kullmanna minister opätovne prizvukoval, že jediným cieľom jeho terajšej cesty je, aby sa na vlastné oči a z vlastnej skúsenosti presvedčil o priemyselných a obchodných pomeroch Horného Uhorska, lebo vláda — povedal minister — rozhodnutá je snažnejšie podporovať priemysel horných krajov. V Kežmarku veľké obecenstvo vítal ministra, ktorého na čele mestskej rady pozdravil mešťanosta Schwarz. Minister i tu prizvukoval, že vláda hotová je všade tam poskytnúť potrebnú pomoc cieľom pozdvihnutia priemyslu, kde i patričné priemyselné a obchodné kruhy zadosť urobia svojim povinnosťam. Minister potom navštívil štátnu tkáčsku školu, ktorá sa veľmi páčila ministrom. Potom navštívil elektrickú dielňu, vyšívaciu dielňu a iné priemyselné, menovite textilné podniky. Minister obzrel si i starý evanje-

lický chrám. Keď pani Hegedüsová videla, že je chrám v zlom stave, sama sa ponúkla, že zavedie sbierku a sosbiera potrebný obnos na obnovenie chrámu. Kežmarskí evanjelici s veľkou radosťou prijali toto veľkodušné nabitnutie šľachetnej panej. V tkáčskej fabrike Karola Weina bol obed, na ktorom zúčastnil sa hlavný župan a popredné osobnosti. Tu došla ministromi obchodu pošta. Medzi listami bol i kráľovský dekrét, ktorým sa triedny radca Jozef *Szterényi*, sprevádzajúci ministra, vymenúva za ministerského radcu. Minister osobne doručil Szterényimu dekrét, načo celá spoločnosť gratulovala vyznačenému. Minister so svojim sprievodom odcestoval z Kežmarku do Berzevice, kde je hosťom vyslanca Alberta Berzeviczyho. — Minister Darányi zo svojej výzkumnej cesty sa už navrátil. S výsledkom rozdelenia vyarendovaného panstva na menšie parcely, ktoré dal štát do podáreny Rusínom, minister je spokojný. Ministra na mnohých miestach prijaly deputácie, ktorých rečníci všade peknými slovami ďakovali ministromi, že sa tak vrele zaujal ľudu tohoto kraja, ktorý už pod ťarchami života počal hynúť. Minister prisľúbil, že všetko vykoná za Rusínov, čo len stojí v jeho moci. — Veru ministri skutočne zasluhujú tú najúprimnejšiu vďaku, že neberúc do ohľadu ťažkosti cestovania navštívili horné kraje, aby sa presvedčili čo kde treba. Dobré následky týchto ciest ministrov nevystanú.

Smrť. Karol *Fejérváry* kraj. vyslanec betblenského volebného okresu a prívrženec slobodomyselnej strany zomrel Kerlési (stol. Szolnok-Doboka), v 68. roku svojho života.

Július Szalavszky čestným mešťanom Trenčína. Obecensťvo slob. kráľ. mesta Trenčína pekným spôsobom dalo výraz svojej úprimnej úcty a oddanosti, ktorú prechováva oproti bývalému trenčianskému hl. županovi Júliusovi Szalavszkému. Asiže na shromaždení mesta Júliusa Szalavszkého jednodlasne a s veľkým odúševnením vyvolili za čestného mešťana. Július Szalavszky získal si o mesto Trenčín veľké zásluhy, lebo záujmy mesta tohoto vždy s celou silou podporoval a tak o mravný jako aj o hmotný rozkvet mesta vždy sa staral.

Svatba na černo-horskom dvore. Konečne po premožení všetkých ťažkostí dňa 27. júla dedič černo-horského trónu knieža Danilo sobobášil sa s meklen-burgsko-strelickou kňažnou Juttou Alexandrou. Kňažna pred sobášom prijala pravoslávnu vieru, pričom obdržala meno Milica.

Inštalácia trenčianskeho főišpána. V Trenčianskej chystajú sa ku veľkolepej slávnosti. Budúci štvrtok budú inštalovať nového trenčianskeho hl. župana Gejzu Osztruczského. Skvelé banderium, pod vedením hl. slúžneho Antona Schwertnera bude čakať hl. župana pri Bohuslaviciach a odprevadí ho až do Trenčína. O 11. hodine predpoludním vydržiavané bude mimoriadne stolické shromaždenie, na ktorom inštalujú nového főišpána. Po shromaždení bude hostina v hostinci „U barana“. Na banket pozvané je 300 osôb.

Učiteľ ochrancom života. Bohumil Levický, grécko-katolícky učiteľ v Lastomíri ratoval tieto dni život jednomu 16-ročnému chlapcovi, Maksovi Bergmannovi, ktorého prúd rieky Laborca schytil a chlapec počal tonúť. Levický skočil za ním a už polomrtvého vytiahol ho na breh. Mladý učiteľ toto už po štvrtý raz ratoval život topiacim sa ľuďom.

Jubiläum zóny. Dňa 1. augusta bolo tomu práve desať rokov, čo na dráhach uh. štátnych železníc do života vstúpila zónová tarifa, veľké dielo nezapomenuteľného ministra Barossa. Z tejto príležitosti minister kupectva Alexander Hegedüs, jako aj úradnícky sbor ministerstva kupectva a správy štát. železníc položili na budapeštiansku sochu „železného ministra“ Gabriela Barossa vavrínové vence a ovenčili i Barossovu rakev v klobučíckom mausoleume. Pri budapeštianskej soche predpoludním sišli sa vyslaní a položili tri utešené vence na sochu, z ktorých bol pekný venec ministra Hegedüsa, Barossovoho následníka.

Osemtisíc krížov zbožia v plameni. V obci Duna-Szekeső pri mlátení chytil sa jeden stoh zbožia. Na nešťastie dul silný vetor, oheň nemohli zavčasu udusiť a za niekoľko hodín celá zásoba nakopeného zbožia — 8000 krížov žita — padlo v obeť veľkému požiaru. Krem toho zhorely i tri mlátiace stroje.

Cez Budapešť do Indie. Angliecko chce posielat svoju poštu do Indie cez Budapešť, lebo táto čára je kratšia než dosavádna. Pravdepodobné je, že tento plán sa i uskutoční a že pripojí sa k nemu nielen nemecké a francúzske kupectvo, ale i Rusko radšej si vyvolí smer cez Budapešť a Saloniky. Uskutočnenie tohoto plánu má pre našu vlasť veľký význam a preto naše vplyvné kruhy všetko vynaložia, aby nový smer indickej pošty bol prijatý. Z tohoto vidno, že Budapešť stáva sa kľúčom východu a že naše hlavné mesto očakáva pekná budúcnosť.

Nešťastie pri stavbe komína. V jednom pivovare v Kőbányi pri hlavnom meste stavali komín a keď už boli vo výške asi 25–27 metrovej, pomocou škripeca vo vedre chceli vytriahnuť dvúch murárov Jozefa Mareša a Jozefa Zerubišu. Tu zrazu keď už boli celkom hore povraz, na ktorom vedro viselo, pretrhol sa a vedro s obrovskou výškou sletelo dolu a roztrepalo sa na kusy. Robotníci sa sbehlí, aby pozreli čo sa stalo s Marešom a Zerubišom. Mareš tam ležal v svojej krve hrozne dokaličený a mrtvý. Zerubiša ale nebolo. Pozerali do výšky a tu vidia, že Zerubiš visí na povraze a pomaly spúšťa sa na zem. Keď zišiel rozpovedal, že keď badal, že letia dolu, neztratil duchapritomnosť, ale vyskočiac z vedra lapil sa povraza, ktorý pri ňom visel. Zerubiš utrpel len ľahšie úrazy. Policia zaviedla vyšetrowanie proti staviteľovi a palierovi, ktorí mali dozerať na stavbu.

Pozor na zbraň! Barón Mikuláš Wesselényi, hlavný župan szilágyskej stolice tieto dni proboval jednu novú flintu, ale jako z nej prvý raz strelil, cieva pušky sa roztrhla a jeden kus ranil baróna na čele. Rana sa za niekoľko dní zahojí.

Novopomenované obce. S vedením ministerstva vnútra poverený ministerský predseda Széll povolil, aby si nasledovné obce zmenily doterajšie mená, a sice: *V nitrianskej stolici*: Brezany na Berzeny, Kresťanová na Keresztyénfalva, Nedašovce na Nyitra-Nádas, Nemešice na Nyitra-Németi, Nedožer na Nádasér, Podolie na Leszete, Stráža (senický okres) na Morvaőr, Stráža (novomestský okres) na Vágőr, Turčánka na Turesány, Valaská Belá na Bélapatak, Veselé na Vígvár. — *V abauj-torňanskej stolici*: Ránk-Herlein na Ránkfűred. — *V šarisšskej stolici*: Ostrý Potok na Osztrópatak. *V báčbodrogskej stolici*: Bogojeva na Gombos. *V torontálskej stolici*: Szerb-Szent-Péter-Német na Ujszentpéter.

Ako využívajú socialisti robotníkov. Známo, že na čele sociálnych demokratov stoja zväčša ľudia, ktorým nejde tak o uskutočnenie nimi hlásaných zásad a o blahobyť robotníctva, jako viac o groš. Títo pánkovia majú totiž z robotníckeho hnutia bohatý prameň výživy. V Nemecku dva milióny organizovaných robotníkov dáva ročne 10 miliónov mariek k cieľom stranníckym. Z toho dostane päťdesiat hlavných vodcov po 10.000 mariek, tedy dohromady 500.000 mariek. Tristo vodcov druhej triedy dostáva po 5000 mariek, dohromady 1.500.000 mariek. Vandrujúcim a vyslancom dávajú 1.500.000 mariek. Vyslancom diety 12.000 mariek. Do okresov na volebnú agitáciu 3.500.000 mariek. Novinám dávajú 1.880.000 mariek. Dohromady robia tieto summy 9.000.000 mariek. Jeden milión rozoberú ľudia, menujúci sa robotníkmi, ale nič iné nerobiaci, leda že chodia po mestách a vidierajú groše od robotníkov.

Pensia mŕtvých. Veľkému klamstvu prišli na stopu pri ústrednej štátnej kasse v Budapešti. Vysvitlo, že Juraj Gubics účtovný rada pri budapeštianskej finančnej direkcii už od rokov na základe falošných kvitancií vyzdvihoval pensie takých nižších štátnych úradníkov, ktorí už dávno pomreli. Gubics r. 1870. dostal sa k finančnej direkcii jako účtovník, dosť rýchlo postupoval a keď sa stal kontrollórom cez jeho ruky šly kvitancie pensionovaných úradníkov. Túto príležitosť použil a počal falšovať kvitancie, na ktoré potom vyzdvihnul pensie medzi časom zomrelých úradníkov. Tak manipuloval až do r. 1896., vtedy sa utišnil na odpočinok, ale starým spôsobom ďalej okrádal štátnu pokladnicu. Teraz však krádež vyšla na javo. Jako posiaľ zistené Gubics o 70—80 tisíc zlatých oškodil štátnu pokladnicu, no není vytvorené, že je tento obnos ešte i väčší. Pri finančnej direkcii a štátnej kasse zaviedli rozsiahle vyšetrovanie cieľom ustálenia škody a bude to dosť hodný čas trvať, pokým prežrú účty od 10—15. rokov. Gubics hneď pri prvom výsluchu priznal sa ku klamstvu a je už v rukách trestného súdu.

Holubová pošta na mori. Jako známo, v poslednom čase upotrebuje s veľmi dobrým výsledkom holubov ku doprave pošty. Tak najnovšie i na parníkoch sprostredkujúcich osobnú premávku medzi francúzskym prístavom Havré a New-Yorkom zaviedli holubovú poštu. Každá loď vezie z Havré a z New-Yorku pochádzajúceho holubov a keď vypustia s lode holuba pochádzajúceho z Havré,

ten letí nazpät do prístavu a nesie pod krídlami posledné odkazy a listy cestovateľov alebo kapitána lode. V Havré potom pomocou fotografického stroja zväčšia listy a rozpošlú na patričné miesta. Práve tak dňom pred príchodom vypustia new-yorského holuba, ktorý vopred donesie do New-Yorku zpravu, že loď sa blíži ku Havré. Túto holubovú poštu menovite dobre použiť môžu budúceho roku. Z Ameriky na parížsku svetovú výstavu cestujúci plaviac sa po oceáne už si budú môcť skrz holubov objednať byt v parížskych hoteloch.

Lapený defraudant. Do Hradišťa (nitrianska stol.) prišiel nedávno jeden cudzinec a udal, že je on Ivan Urban fabrikant z Ameriky a že leto chce tam v Hradišti stráviť. Neskôr však vysvitlo, že cudzinec není Ivan Urban, ani žiadny americký fabrikant, lež Dimitrij Dimitrijevič bývalý pokladník ruského mesta Lask, ktorý 168 tisíc rubľov defraudoval a ušiel. Pokladníka zlodēja odvedli do väzenia okr. súdu v Senici, a uvedomili o tom tak ruského konsula v Budapešti, jako i ministra vnútra. U defraudanta našli ešte 90 tisíc rubľov v hotovosti.

Kráľ žobrákov. Dobrého vtáka chytila new-yorská polícia. Lapila Leary Lawsona, ktorého nazývajú „kráľom žobrákov“. Tento „kráľ“ mal mnoho poddaných; všetci new-yorskí žobráci tvorili jednu spoločnosť, jejž členovia rôznymi dojímavými rozprávkami primali ľahkoverných boháčov, aby im podporu dali. Keď polícia u žobráckeho kráľa prekutala byt, našla jednu knihu s týmto titulom: „New-yorskí ukazovateľ pre žobrákov“. V ukazovateli vypočítaní sú všetci boháči, klasifikovaní a pri každom stojí poznámka, ako na pr. dobrý, výborný, naničhodný atď. Ku tejto poslednej triede patria medzi inými i miliónári Cargnegei, Sage, Dopau, Good, jako takí, ktorých poddaní žobráckeho kráľa posiaľ oklamat neboli vstave. „Kráľ žobrákov“ má viac tisíc dollarov v jednej new-yorskej banke a keď ho vypočuli, rozpovedal, že on svoje „malé žobrácke kráľovstvo“ zorganizoval na vzor jezuitského rádu.

Mnoho li sa uvarí piva vo svete? V odbornom časopise „Gambrinus“ bola táto otázka zodpovedaná tabulkami, ktoré prinášajú čísla opravdu ukrutné. Vo 44.531 pivovaroch uvarilo sa minulého roku piva 207,361.258 hektolitrov oproti roku predošlému, kedy sa uvarilo 204,600,380 hl. Daň z tohoto piva obnášala slušnú sumičku 616,178,165 korún. Sladu k várkam bolo upotrebeno 64,471.058 klg. a chmeľa 5,205.510 kg. V Rakúsku sú Čechy so svojimi 727 pivovary v čele; v českých pivovaroch uvarilo sa 7,605.855 hektolitrov; potom je hneď Dolné Rakúsko so 72 pivovary a 3,484.181 hektol. V Uhrách vyrobilo 99 pivovarov 1,585.44 hektol. Za to v Bavorsku bola výroba piva obrovská. Pivovarov je tam 6622 a piva sa navarilo 15,019.297 hl. Na jednu osobu pripadá v Dolnom Rakúsku 119.3 litrov piva, v Bavorsku pije každý najmenej 282 litrov. Najmenej vypijú piva v Indii, kde pripadajú na osobu priemerne 0.03 litre. Veľká Britannia a Irsko prekonajú ovšem ešte Bavorsko. Tu sa v 924 závodoch navarí 52,774,323 hl. piva; tam sa navarí a cudzina to vypije. Angličania naposol sú striedmi.

Nešťastie. Na ruskej rieke Volge jeden osobný parník srazil sa s nákladovou loďou, následkom čoho osobný parník utonul. Na parniku bolo 258 cestovateľov, z ktorých sa len 103 ratovali, ostatní cestovatelia, počtom 155 zahynuli vo vlnách rieky.

K OBVESELENIU.

Na koho má čert oko.

V jednom pivovare zabávala sa raz početná veselá spoločnosť, pozostávajúca z vážnych mešťanov, ktorí hojne prelievali gágor pivom. Prítomní tej spoločnosti bol advokát X. a lekár dr. Y. a tí sa v potahovaní pivea nedali druhým zahaubiť. Ba v pití a vymýšľaní figľov predstihovali ich. Keď už do syta bolo nazartované, spýtal sa pokúšaný a nevŕúdnny advokát zrazu p. doktora:

„A čo myslíte, keby si čert chcel z nás dvoch vybrať jedného, koho žeby vzal?“

„Dozaista mňa“, odvetil rýchlo lekár.

„Ach!“ zadivil sa advokát a ostatná spoločnosť — „a prečo to?“

„Nuž“ usmial sa šibalský lekár, „lebo ja by som mu mohol ešte uvrznúť, ale vy ste už bez toho dávno jeho“.

U fotografa.

Pán (ktorý sa dal odfotografovať): „Dúfam, že ste ma dobre trafili?“

Fotografista: „Ani sa sám nepoznáte.“

ODKAZY REDAKCIE.

Pán „Ludár a liberál“ v Hornej Orave. Zaslaný dopis — ačkoľvek futujeme, — nemôžeme uverejniť. Niet v ňom žiadneho predmetu, lebo veď to len nemožno za predmet považovať, že jedna žena oddala spišskému biskupovi pri bráne v Slanici list. — Ráďte zaslať vecný dopis, ten milieradi uverejníme.

Cena potravných článkov.

Budapešť, 3. augusta.

V budapeštianskych tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: *Hovädzina* predok 72, zadok 80, polievková

76, jazyk 72, obličky, ľadviny 90, čistené 190 krov za 1 klg. — *Baranina*: predok —, zadok — krov za 1 klg. — *Telacina*: 72, lopatka 80, stehno 90 krov za 1 klg. — *Bravčovina*: 68, stehno a lopatka 72 krov za 1 klg. — *Šunka*: pražská 95, surová 68 krov za 1 klg.

Masť: Sviňská 62 krov, loj 58 krov, slanina ku roztopeniu 56 krov a husacia masť 125 krov za jeden kilogramm.

Drúbež: Za jedno kura 40, sliepku 80, kohúta 75 krov. Za jednu tučenú kačku 110, za tučenú hus 250 krov. — *Očistená drúbež*: kura 55, sliepka 75, kapúň — krov, hus 180 (za jeden klg. — krov), morka za kus — krov, a kačka za kus 100 krov.

Vajcia: Ku vareniu väčšie 45 kusov za 1 zl., menšie 9 kusov za 20 krov, ku čaju 4 kusy za 10 krov.

Ryby: Kapor 50, sumec 60, štika 60, zubáč 80, jesater 200, okúň — krov. Raky: kus za 12 krov.

Rozličnosti: Maslo gazdovské 85, ku čaju 110 krov za 1 klg. Brindza 20 krov za kilo. — Smotana 24 krov za liter. — Pár holubov 30 krov, divá hus —, divá kačka 70, jarabica — krov za kus. — Zajac za kus —zl. — krov. — 1 klg. divej svine — krov, srny — krov. — Zemiaky nové 3 kr. za klg.

Múka: Pšeničná múka predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo:	0	1	2	3	4	5
zlat.	14.80	14.20	13.60	12.80	12.30	12.10
číslo:	6	7	7½	8		
zlat.	11.50	10.00	8.00	6.30		

Pšeničné otruby drobné po zl. 4.50, hrubé po 4.40.

Zeleniny: *Zemiaky ružiaky* zl. 1.60—2.30, žlté zl. 2.60—3.00, rožky zl. 2.80—5.00, biele zl. 3.00—3.10 za metr. cent *Kapusta* (v hlávkach) zl. 2.00—4.00 m. c. *Cibula* zl. 2.00—4.00 m. c. *Zeler* 10 kusov zl. 40—50.

Strova: *Hrach* nový 8 kr., čistený starý 6—14 krov za liter. *Šošovica*: domáca 7—9 za klg. *Riža* 10 krov za kilo.

Chlieb: miestny od pekára biely 13—18 krov, čierny 11—14 krov za kilogrammu.

Budapeštianska bursa s úradným značením cien dňa 4. augusta.

Obilie	Jakost dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere		Peniaze	Tovar	Cenné papiere		Peniaze	Tovar
		od	do								
Pšenica banátska	75—80	8.40	9.90	Štátny dlh.				Prvá uhor. poisť. spol.	3000	3225	
" peštianska	75—80	8.45	9.10	Uhorská zlatá renta 4%	118.90	119.15	Pešť. uh. kupec. b.	1448	1452		
" stolnobebebradská	75—79	8.55	9.20	" korunová renta 4%	96.40	96.80	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa	8300	8350		
Raž (žito)	70—72	6.40	6.65	Uhorské regálové úpisý 4½%	100.25	101.00	Šalgó-tarjánka baňa na uhlie	316.00	318.00		
Jačmeň na krm	60—62	5.90	6.30	" premiové úpisý	161.25	162.25	Záložné listy.				
" na pátku	62—64	5.70	5.90	Uhorská tissko-segedínska požička 4%	138.75	139.75	Uhorského pozem. úverkového ústavu 4%	95.00	96.00		
" na várku	64—66	6.50	7.00	Uhorská žel. požička 4½% v zl.	120.75	121.75	Uhorského úver. záložného ústavu 4½%	100.00	101.00		
Ovos	39—41	5.80	6.00	" vyvážkové úpisý 4%	94.60	95.60	Uh. úver. ústavu s premiou 4%	120.50	121.50		
Kukurica	73	4.60	5.70	Spoločná požička v bež. peniazoch 4½%	100.40	100.90	Peniaze.				
"		4.15	4.45	Žreby.				Cisársky dukát	5.65	5.72	
Repica		11.30	11.80	Spolku „Jó sziv“	3.40	3.80	Dvadsať-frankovník	9.50	9.59		
Ďatelínové semä, luc.		36.—	40.—	Uhorského „Červeného kríža“	9.75	10.25	Nemecká ríšska marka	58.77	58.92		
" červené		—	—	Rakúskeho	21.00	21.50	Striebro	—	—		
Sviňská masť peštianska		48.50	49.00	Bazilika	7.05	7.45					

Platný od 1. mája 1899.		Vozný železničný poriadok.						Platný od 1. mája 1899.							
Zólyom—Zólyom-Brézó.								Zólyom-Brézó—Zólyom.							
Stanice	triedy	nák. os. vlak I-III.	miesan. vlak I-III.	miesan. vlak I-III.	nák. vlak I-III.	miesan. vlak I-III.	osobný vlak I-III.	Stanice	triedy	osobný vlak I-III.	nák. os. vlak I-III.	miesan. vlak I-III.	miesan. vlak I-III.	nák. os. vlak I-III.	náklad. vlak I-III.
Zólyom	ind.	4:20	8:39	12:05	2:00	5:20	8:40	Zólyom Brézó	ind.	—	5:00	1:03	5:00	9:00	V nedeľu a vo sviatky od 1. júna do 31. augusta.
Zólyom város 1. sz.	>	*4:26	8:46	*12:10	2:07	*5:26	*2:5	Lopér A -Lehota 26.	>	—	*5:09	1:10	5:09	*9:09	
Szliács	>	4:41	9:01	12:23	2:22	5:39	8:58	Péteri	>	—	5:18	1:21	5:17	9:23	
Farkasfalva	>	5:00	9:20	12:38	—	5:54	9:13	Garam-Hidvég	>	—	5:29	1:29	5:27	9:34	
Zólyom-Radván	>	5:19	9:39	12:54	—	6:10	9:28	Németfalva 23. sz.	>	—	*5:38	*1:36	*5:34	*9:43	
Beszt.-Szt.-János	>	5:28	9:48	1:02	—	6:18	9:38	Borosznó Szt.-Andr.	>	—	*5:50	1:46	5:45	*9:55	
Besztercebánya	érk.	5:33	9:54	1:06	—	6:23	9:43	Mezőköz 2. sz. őrh.	>	—	*6:00	*1:54	*5:52	*10:05	
Sárvafalva 16. sz.	>	*6:01	—	*1:32	—	6:45	—	Libetbánya 20. sz. őrh.	>	—	*6:09	2:03	6:01	*10:15	
Zólyom-Lipcese	>	6:15	—	1:50	—	7:11	—	Luczatő	>	—	6:26	2:19	6:12	10:23	
Luczatő	>	6:37	—	2:12	—	7:31	—	Zólyom-Lipcese	>	—	6:37	2:29	6:22	10:35	
Libetbánya 20. sz.	>	*6:44	—	2:20	—	7:39	—	Sálfalva	>	—	*6:52	*2:41	6:34	*10:51	
Mezőköz 21. sz. őrh.	>	*6:53	—	*2:29	—	*7:48	—	Besztercebánya	érk.	—	7:05	2:52	6:44	11:05	
Borosznó Szt.-Andr.	>	*7:01	—	2:39	—	7:57	—	Beszt.-Szt.-János	ind.	7:15	—	9:55	3:10	7:09	
Németfalva 23. sz.	>	*7:12	—	*2:51	—	*8:07	—	Zólyom-Radvány	>	7:21	—	9:58	3:17	7:15	
Garam-Hidvég	>	7:22	—	3:00	—	8:16	—	Farkasfalva	>	7:28	—	10:04	3:25	7:22	
Péteri	>	7:33	—	3:12	—	8:27	—	Zólyom-Brézó	érk.	7:41	—	10:22	3:41	7:35	
Lopér A.-Lehota 26.	>	*7:40	—	3:20	—	8:34	—	Szliács	>	7:54	—	10:43	3:59	7:48	
Zólyom-Brézó	érk.	7:49	—	3:29	—	8:42	—	Zólyom város 1. sz.	>	*8:02	—	10:55	4:10	*7:57	
								Zólyom	érk.	8:07	—	11:00	4:16	8:02	10:42
Pozsony—Lipótvár							Lipótvár—Pozsony.								
Stanice	triedy	osobný vlak I-III.	osobný vlak I-III.	rýchlo vlak I-II.	osobný vlak I-III.	miesan. vlak I-III.	osobný vlak I-III.	Stanice	triedy	osobný vlak I-III.	osobný vlak I-III.	osobný vlak I-III.	rýchlo vlak I-II.	miesan. vlak I-III.	osobný vlak I-III.
Pozsony	ind.	1:40	6:00	9:36	1:15	6:15	8:15	Lipótvár	ind.	1:16	4:42	11:24	5:50	6:15	8:55
Dynamitgyár 1. sz.	>	—	*6:09	—	—	*6:25	8:25	Bucsány	>	—	*4:51	12:33	—	*6:29	9:05
Récsé	>	1:54	6:16	—	1:30	6:32	8:32	Lócz-Bresztovány	>	1:32	4:59	11:40	5:58	6:39	9:15
Sz.-György	>	2:05	6:28	9:52	1:41	6:48	8:48	Nagyszombat	érk.	1:47	5:14	11:54	6:03	7:03	9:30
Grinád 7. sz. őrh.	>	—	*6:36	—	*1:48	6:57	8:57	Cziffer	ind.	2:12	5:37	12:31	—	—	10:02
Bazin	>	2:21	6:43	10:00	1:56	7:03	9:03	Báhony	>	2:21	5:45	12:39	*6:20	—	10:10
Terling-Modor 10.	>	—	*6:51	—	—	*7:15	9:15	Modor-Senkvicz	>	2:36	6:00	12:52	—	—	10:26
Modor-Senkvicz	>	2:35	6:59	—	2:09	7:20	9:20	Terling-Modor 10.	>	—	*6:06	—	—	—	*10:32
Báhony	>	2:48	7:12	—	2:22	7:33	9:33	Bazin	>	2:56	6:15	1:05	6:40	—	10:45
Cziffer	>	2:55	7:19	*10:18	2:29	7:41	9:41	Grinád 7. sz. őrh.	>	—	6:20	*1:19	—	—	10:51
Nagyszombat	érk.	3:08	7:33	10:27	2:42	4:40	7:55	Szt.-György	>	3:07	6:29	1:19	6:47	—	11:02
Lócz-Bresztovány	ind.	3:33	7:56	*10:39	3:04	5:03	8:15	Récsé	>	3:22	6:40	1:31	—	—	11:14
Bucsány	>	—	8:03	—	3:10	*5:12	*8:21	Dynamitgyár 1. sz.	>	—	*6:45	*1:36	—	—	*11:19
Lipótvár	érk.	3:47	8:12	10:47	3:19	5:27	8:30	Pozsony	érk.	3:38	6:56	1:47	7:04	—	11:30
Nyitra—Lipótvár					Lipótvár—Nyitra										
Stanice	triedy	osobný vlak I-III.	osobný vlak I-III.	miesan. vlak I-III.	Stanice	triedy	osobný vlak I-III.	miesan. vlak I-III.	miesan. vlak I-III.						
Nyitra	ind.	6:30	9:50	3:44	Lipótvár	ind.	8:25	11:40	6:00						
Kajsa 10. sz. őrh.	>	*6:38	*9:58	*3:55	Galgóc	>	8:35	12:00	6:22						
Úzbégh	érk.	6:44	10:04	4:04	Récsény	>	8:58	12:31	6:55						
Elecske	ind.	7:02	10:21	4:29	Elecske	>	9:06	12:45	7:10						
Récsény	>	7:17	10:34	4:47	Úzbégh	érk.	9:20	1:06	7:30						
Galgóc	>	7:36	10:49	5:11	Kajsa 10. sz. őrh.	ind.	*9:28	*1:19	*7:44						
Lipótvár	érk.	7:44	10:57	5:22	Nyitra	érk.	9:35	1:30	7:55						
Pozsony—Dévény-Ujfalu—Szakolca.						Szakolca—Dévény-Ujfalu—Pozsony.									
Stanice	triedy	osobný vlak I-III.	osobný vlak I-III.	osobný vlak I-III.	Stanice	triedy	osobný vlak I-III.	osobný vlak I-III.	osobný vlak I-III.						
Pozsony	ind.	6:30	12:50	5:51	Szakolca	ind.	5:15	11:30	5:00						
Vöröshid	>	*6:36	*12:56	*5:58	Holics	érk.	5:25	11:40	5:10						
Lamacs	>	6:43	1:03	6:05	Egbell	ind.	5:42	11:57	5:27						
Dévény-Ujfalu	érk.	6:54	1:14	6:15	Kutti	>	5:52	12:07	5:37						
Dévénytő	>	7:05	1:25	6:24	Székelyfalva-Búr-Szt.-György	>	6:04	12:21	5:51						
Zohor	ind.	7:22	1:43	6:43	Morva-Szt.-János	>	6:10	12:27	5:57						
Detrekő-Csütörtök	>	7:32	1:53	6:55	Nagy-Lévárd	>	6:22	12:40	6:09						
Malaczka	>	7:45	2:08	7:10	Malaczka	>	6:37	12:57	6:23						
Nagy-Lévárd	>	7:59	2:22	7:25	Detrekő-Csütörtök	>	6:47	1:07	6:33						
Morva-Szt.-János	>	8:13	2:36	7:41	Zohor	>	6:56	1:17	6:42						
Székelyfalva-Búr-Szt.-György	>	8:21	2:47	7:50	Dévénytő	érk.	7:08	1:29	6:53						
Kutti	érk.	8:31	2:57	8:01	Dévény-Ujfalu	>	7:18	1:40	7:01						
Egbell	ind.	8:45	3:12	8:18	Lamacs	ind.	7:36	2:01	7:21						
Holics	érk.	8:58	3:26	8:34	Vöröshid	érk.	7:41	*2:05	*7:25						
Szakolca	>	9:10	3:38	8:47	Pozsony	érk.	7:46	2:10	7:30						

* Podmienečne vlak zastane. Hrubé čísla značia nočné hodiny.
 Tlačou cis. a kráľ. dvornej knihtačiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.